

Міністерство освіти і науки України
Дніпропетровська обласна рада
Дніпропетровська обласна асоціація органів місцевого самоврядування
Дніпровська міська рада
Дніпровський Центр розвитку місцевого самоврядування
Краківський економічний університет
«Малопольська школа публічного адміністрування» (Польща)
Вроцлавська політехніка (Польща)
Економічний університет м. Катовіце (Польща)
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

«ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ»

Матеріали 3-ї міжнародної науково-практичної конференції

28 квітня 2022 року

НТУ «ДП»
2022

УДК 35.08: 352.075: 342.6:35 (075.8)

Публічне управління та адміністрування в сучасних умовах: матеріали 3-ї між. наук.-прак. конф., м. Дніпро, 28 квітня 2022. – Д. : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції, присвяченої розгляду актуальних теоретичних та практичних аспектів розвитку національного публічного управління та адміністрування в умовах розширення децентралізації та місцевого самоврядування. Розглядаються підходи до удосконалення державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, формування ефективних комунікацій у службовому спілкуванні, організаційні та адміністративні аспекти управлінської діяльності, кадрові процеси та технології у публічному управлінні.

Розрахований на фахівців, які професійно займаються публічним управлінням та адмініструванням, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

За зміст та мовно-стилістичне редагування відповідальність несуть автори.

Організаційно-редакційний комітет: д-р екон. наук, проф. О.Г. Вагонова (голова), доц. Л.В. Тимошенко, доц. Ю.І. Літвінов.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Тринкіна Т.О., Єремєєва І.А. Глобалізація, як чинник впливу на процеси публічного управління.....	6
Чорна В.Д., Єремєєва І.А. Спорт, як інструмент публічної дипломатії.....	7
Petrenko Oksana, Yershova Kateryna. Some aspects of anti-corruption in Ukraine.....	9
Махначова Н.М., Семенюк І.Ю. Прийняття управлінських рішень органами публічної влади в екстремальних умовах.....	11
Мороз В., Єремєєва І.А. Проблеми управління в концепції інформаційного суспільства Мануеля Кастельса	13
Сергієнко Т.І., Боровенська А.А. Імміграційна політика США: відсутність прогресу та наростання складнощів.....	14
Заюков І.В. Формування кадрового ресурсу місцевого самоврядування.....	16
Петренко О.С. Соціальний захист зовнішньо переміщених осіб у республіці Польща....	18
Сергієнко Т.І., Венгер О.М. Досвід функціонування системи національної безпеки на прикладі Сполучених Штатів Америки.....	20
Сергієнко Т.І., Чорна В.Д. Імідж України як вирішальний чинник розбудови міжнародної політики.....	22
Петренко О.С., Петровська О.Д. Волонтерських рух як напрям взаємодії органів влади, бізнесу та громадян.....	25
Чорна І.Ю., Махначова Н.М. Зарубіжний досвід організації місцевого самоврядування.....	27
Єремєєва І. А., Гордієнко А. Проблеми управління міжнародним іміджем держави.....	29

СТАЛІЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Прокопчук Т. Р., Прокопенко В. І. Розвиток методичного підходу до теорії управління проектами стосовно публічного управління.....	31
--	----

Тимошенко Л. В., Косенко І. Ю. Досвід управління сталим розвиток міста Олександрія.....	32
---	----

ВЗАЄМОДІЯ БІЗНЕСУ, ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДИ

Колеснік В.Д., Шаповал В.А. Цифровізація як інструмент реалізації соціальної відповідальності в публічній сфері.....	35
Кулініч В.С., Касьяненко Л.В. Взаємодія органів влади, бізнесу та громадськості під час воєнного стану.....	37
Красоченко К.Ю., Прокопенко В. І. До питання про особливості адміністративного менеджменту як інструменту управління організацією.....	38
Іванченко Г.В. Взаємодія та спільна відповідальність громадянського суспільства та влади: приклад міста Вінниці.....	39
Сергієнко Т.І. Особливості взаємодії держави, бізнесу та громади.....	41

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Антонюк В.В., Лола В.В. Трансформація комунікативної взаємодії між владою та суспільством в умовах воєнного часу.....	43
Новікова М., Єремєєва І.А. Концептуальні основи інформаційного суспільства в поглядах Деніела Белла.....	45
Грищенко О.А., Шаповал В.А. Сутність електронної демократії та системні засади її поширення в Україні.....	47
Корнієнко Л.О., Єремєєва І.А. До питання функціональних змін інформаційного суспільства на державне управління.....	49
Вовк Т. Ю., Єремєєва І. А. Проблеми інформаційного суспільства в концепції демократичної участі Йонезі Масуди.....	51

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ГРОМАДИ

Кравцова Т.В., Лашенко О.В., Кравцов О.В. Проблеми підвищення інвестиційної активності громади.....	53
---	----

Комарова К.В. Фракияц К.Е. Особливості формування комунікацій в органах місцевого самоврядування в Україні.....	55
Фракияц К.Е., Чернобаєв В.В. Важливість правил етичної поведінки державних службовців.....	57
Тимошенко Л. В. Гуцало К. Ю. Організаційні аспекти залучення туристичних бізнес-структур до розвитку громади.....	59

*Тринкіна Т.О.**здобувач вищої освіти гр. Б-МВ-941**Єремєєва І.А.**доцент кафедри міжнародних відносин ДДУВС, к.і.н., доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ, ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПРОЦЕСИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

В сучасному світі глобалізація є явищем, що охоплює всі напрямки внутрішньодержавних та міжнародних відносин, сприяє розвитку не тільки держав, але окремих індивідів та суспільства в цілому. Глобалізація призводить до змін всіх сфер життя, але її суб'єктами насамперед є держави.

Складність феномену глобалізації та масштабів її прояву обумовлюють дискусії щодо її генези. У науковій літературі існують різні точки зору на проблеми витоків глобалізації. На думку багатьох вчених глобалізація була наявна впродовж усього періоду існування людства. Цю інформацію більш детально вивчав Манфред Б. Стегер, який поділяє еволюцію глобалізації на п'ять періодів: доісторичний (10000 д.н.е. – 3500 д.н.е.) досучасний (3500 д.н.е. – 1500 н.е.), ранньосучасний (1500 – 1750), сучасний (1750-1970), найновіший (з 1970-х р.р.). Загальноновизнаним більшістю дослідників фактом є те, що глобалізація в ХХ ст. піднялась на надзвичайно високий рівень, та має наступні хвилі: перша хвиля глобалізації характеризується підвищенням рівню взаємозалежності держав у світовій економіці завдяки зростанню вільної торгівлі; друга хвиля глобалізації характеризується її переходом на міжнародний рівень під впливом революції в інформатиці і телекомунікаціях. Це спричинило більш вільну поведінку транснаціональних корпорацій і неурядових організацій, які мають вплив на політику держав світу.

Британський політолог Девід Гелд виділяє три напрямки досліджень проблем глобалізації. Критерієм класифікації є ставлення авторів до перспектив та наслідків глобалізації в сучасному світі [1].

Першим напрямком є дослідження гіперглобалістів. До них належать Зигмунт Бауман («Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства»), Ульрих Бек («Що таке глобалізація?») та Мартина Елброу («Глобальна доба. Держава і суспільство за межами модерності»). Представники гіперглобалістського напрямку стверджують, що глобалізація представляє собою нову епоху у якій відбувається «денаціоналізація» економіки, що формує єдиний глобальний ринок при глобальній конкуренції.

Другий напрямок становлять дослідження скептиків - Лінда Вайс («Міф про безсилу державу»), Поль Гірст та Грем Томпсон («Глобалізація під питанням. Міжнародна економіка і можливості врядування»), Джон Грей («Облудний світанок. Ілюзія глобального капіталізму»). Скептики більш із пересторогою ставляться до глобалізації та вважають її міфом, який приховує капіталізацію деяких держав.

Представники третього напрямку є трансформаціоналістами (помірковані). До них належать Девід Гелд, Ентоні Мак-Грю, Девід Голдблат й Джонатан Ператон («Глобальні трансформації», «Демократія і глобальний порядок», «Трансформація демократії? Глобалізація і територіальна демократія»), Ентоні Гіденс («Нестримний світ: Як глобалізація перетворює наше життя» та «Глобальний диспут про третій шлях»), Мануель Кастельз («Інформаційна епоха. Економіка, суспільство і культура») і Сескія Сесен («Втрата контролю? Суверенітет у глобальну добу» і «Глобалізація та її тягар»). Представники «поміркованого» напрямку вважають, що глобалізація перебуває в стані становлення і її наслідки та

перспективи є непередбачуваними, тому що масштаби та риси сучасної моделі глобалізації є безпрецедентними та суперечливими.

На нашу думку глобалізація покликана подолати нерівності умов життя на планеті. В процесі глобалізації створюється єдиний інформаційний простір, який сприяє розширенню залучення держав до загальносвітових політичних та економічних процесів.

Бібліографічні посилання

1. Held David. Global Transformations: Politics, Economics and Culture URL:https://www.researchgate.net/publication/316341269_Global_Transformations_Politics_Economics_and_Culture (дата звернення - 04.04.2021 р.).
2. Воронкова В. Г. Глобалізація як процес універсалізації стосунків між державою та ринком. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип. 35. С. 15-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2008_35 (дата звернення - 03.04.2021 р.)
3. Єремєєва І.А. Проблеми миротворчості ООН в умовах трансформації міжнародних безпекових інститутів. Politicus. 2016. №1. С. 204-209.
4. Хаустова М. Г. Феномен глобалізації та плюралізм її інтерпретації . Форум права. 2013. 4. С. 430–440 URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_4_73.pdf (дата звернення - 03.04.2021 р.)

Чорна В.Д.

студентка гр. Б-МВ-841

Єремєєва І.А.

*доцент кафедри міжнародних відносин ДДУВС, к.і.н., доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

СПОРТ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Спорт являє собою складне соціальне явище, один із видів фізичної культури суспільства, що історично склалася у формі змагальної діяльності, спеціальної підготовки до неї, а також специфічних міжособистісних відносин, норм і досягнень, що виникають в процесі цієї діяльності. Принциповою відмінною рисою спорту від інших видів занять фізичними вправами є наявність змагальної діяльності. Професійний спорт відіграє важливу роль у міжнародних відносинах.

Поняття спортивна дипломатія не має жодного кодифікованого або всебічного визначення, тому його важко чітко класифікувати. Її часто розглядають як частину публічної чи культурної дипломатії, але прирівнювання до них позбавляє спортивну дипломатію різними шляхами та особливостями. З політичної точки зору спортивну дипломатію можна розуміти як керовану та цільову комунікацію у випадках, коли зацікавлені сторони готові вирішувати міжнародні проблеми політичного характеру через спорт.

Сам спорт не має політичної цінності, але коли він практикується як дипломатичне середовище між різними країнами, він має політичний зміст.

По-перше, спорт може бути інструментом дипломатії між державами, а саме першим кроком взаємодії держав у ворожих відносинах. За територію на північному-заході півострова Індостан, що має назву Кашмір, ще з середини минулого століття сперечаються дві держави. Індія та Пакистан ворогують між собою, бо вважають що ця територія законно належить їм. Під час півфіналу світової першості з крикету 30 березня 2011 року прем'єр-міністри Індії та Пакистану разом спостерігали за матчем. Результатом чого стало обговорення проблеми та покращення ситуації, що склалася. Цей феномен здобув назву «крикетна дипломатія».

По-друге, спорт є універсальним засобом реклами та економічним чинником, який приваблює інвесторів. Спортивний маркетинг дозволяє формувати та об'єднувати великі групи людей, забезпечений завдяки впливу швидкозростаючого споживчого суспільства. Спортивна індустрія дозволяє виробникам не тільки формувати товари і продукти, а й знаходити споживачів, які будуть його споживати. Цікавим фактом є те, що Олімпійський бренд коштує більше, ніж бренд Google.

Спортивні знаменитості є корисними для політиків, які шукають підтримку виборців, для керівників держави, які прагнуть сприяти національній гордості, і навіть для політичних систем, які потребують привернення уваги. Держави використовують спортивні ігри, щоб показати перевагу своєї ідеології. Особливо, у часи холодної війни ця тенденція часто спостерігалася у відносинах між США та СРСР.

По-третє, спорт підвищує взаєморозуміння між країнами і сприяє впровадженню ідеї миру в міжнародних відносинах. Спортивні обміни завжди слугували способом визнання іншої держави і народу. Показником примирення між державами може виступати обмін спортсменами. Як наслідок, спортивний обмін між державами часто використовується як інструмент публічної дипломатії, вважається, що метою публічної дипломатії є також сприяння взаєморозумінню.

Спорт є безпечним способом висловлення невдоволення іншою країною та її політикою. Найбільш поширеним засобом вираження невдоволення через спортивні заходи є бойкот спортивної гри. Бойкот вважається стратегічною та дешевою альтернативою будь-яким іншим політичним діям, які можуть бути спровоковані державою, бойкоти використовують з метою політичного тиску, дискредитації політики тих чи інших держав, привернення уваги світової спільноти до проблем сучасного світу.

Спортивні змагання справді сприяють встановленню дипломатичних зв'язків. На них завжди присутні найвищі державні посадовці. Тому такі спортивні заходи є унікальною платформою для багатостороннього діалогу. Відвідання подібних змагань високопосадовцями у більшості випадків має продуктивний характер і має своїм наслідком формування і зближення позицій сторін.

Таким чином, і поняття, і явища «спорт» і «політика» не можуть бути відокремлені одне від одного. Безсумнівно, спорт являє собою складову частину світової політики, яка в ідеалі повинна бути спрямована на взаєморозуміння та підтримання дружніх стосунків між народами світу. Не буде перебільшенням сказати, що все прогресивне людство бачить у спорті один із найкращих засобів зближення між народами.

Міжнародні політичні обставини дуже змінилися, на відміну від біполярного світу, коли найбільш серйозною проблемою для держав було національне виживання через військову силу, постбіполярні міжнародні відносини актуалізують інші методи міжнародних відносин та дипломатичні інструменти. Рівень взаємозалежності між державами посилюється і стає більш складним. В сучасних умовах як серед теоретиків, так і практиків міжнародних відносин дедалі частіше виникають думки щодо припинення використання військової сили в міжнародних відносинах, замість якої більш ефективним є використання «м'якої сили», складовою частиною якої і є спортивна дипломатія.

Бібліографічні посилання

1. Boyacıoğlu F., Gürsel Oğuz A. The Role of Sports in International Relations. Acta Universitatis Danubius. Relationes Internationales. 2016. Vol 9. No 1. URL: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/internationalis/article/view/3442/3548> (дата звернення - 17.04.2022).

2. Гловацька С.І., Іваницька О.П. Публічна дипломатія як фактор поглиблення відносин між державами на сучасному етапі (на прикладі України). Вісник Донецького національного університету. 2018. №2. 2018. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/5448/5475> (дата звернення – 21.04.2022).

3. Єремєєва І.А. Структурно-функціональний аналіз міжнародного іміджу держави. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми формування громадянського суспільства в Україні», 15 травня 2020 р., м. Дніпро. С.109-112.

Petrenko Oksana,

*associate professor of Department of applied economics, entrepreneurship and public administration,
PhD in Public Administration, associate professor,*

Yershova Kateryna

Student of group 281-21-1

National Technical University "Dnipro Polytechnic", Dnipro, Ukraine

SOME ASPECTS OF ANTI-CORRUPTION IN UKRAINE

According to Transparency International's 2021 Corruption Perceptions Index, (a scale of least to most corrupt nations), Ukraine ranked 122nd out of 180 countries in 2021, the second most corrupt in Europe, with Russia the most at 136 [4]. Corruption does not appear from nothing. There are many causes of it. Saying about Ukraine, we can separate some key reasons:

1. Political: related to the possibility of using the powers granted to satisfy private interests.

2. Economical economic: given the possibility of civil servants to use their powers in the field of economic management; low wages.

3. Legal: inefficient system of anti-corruption means and imperfect legislation in the field of anti-corruption.

4. Organizational and managerial: associated with the ability of officials to make decisions at their discretion, mass replacement of positions of civil servants through the use of personal connections.

5. Socio-psychological: low civic consciousness, mentality that is deformed by the awareness of the possibility without undue effort and loss of time to resolve any issue, etc. [2].

Corruption is a form of dishonesty or a criminal offense which is undertaken by a person or an organization which is entrusted with a position of authority, in order to acquire illicit benefits or abuse power for one's personal gain. [5] Corruption may include many activities including bribery and embezzlement, though it may also involve practices that are legal in many countries. There are 4 main types of corruption:

1. bribery in trade, related to functioning of black market, illegal financial and property operations, avoiding tax payment, by falsification of financial documents;

2. Patronage system that comes up, when realization of illegal agreements is concentrated in the hands of a limit amount of persons or organizations; figures that control the patronage systems try to monopolize their authority up to establishment of complete control after activity of legitimate government;

3. Nepotism. It leads to arising of unfair large concessions during entering into contracts, setting of relatives on key positions in control system, favorable purchase of property, access to "hard" currencies and others like that;

4. Crisis corruption is a work of plenty of businessmen in the conditions of risk, when the decisions of official organs, that can bring to the large political changes or changes in a country (state guarantees over to the investors, process of privatizing, become the article of purchase-sale [1]

People always want to fight corruption in various spheres of life. Therefore, it is not surprising that many anti-corruption organizations are being created. In addition, each organization is guided by its own regulations. (Table 1)

Anti-corruption organizations in Ukraine

№	Organization	Regulations
1	National Council for Anti-Corruption Policy	Decree of the President of Ukraine "On the National Council for Anti-Corruption Policy", the Constitution of Ukraine, laws of Ukraine, acts and instructions of the President of Ukraine, acts of the Cabinet of Ministers of Ukraine, other legislation, and Regulations "On the National Council for Anti-Corruption Policy".
2	The National Anti-Corruption Bureau of Ukraine	Constitution of Ukraine, Laws of Ukraine, Criminal Code of Ukraine, Commercial and Civil Codes.
3	National Agency on Corruption Prevention	Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, decrees of the President and Laws of Ukraine
4	Specialized anti-corruption prosecutor's office	Constitution and Law of Ukraine "On the Prosecutor's Office", Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine, orders of the Prosecutor General of Ukraine, other legislative acts
5	State Bureau of Investigation	Law of Ukraine "On the State Bureau of Investigation", Decrees of the President of Ukraine, resolutions and orders of the Cabinet of Ministers
6	Supreme Anti-Corruption Court	Constitution of Ukraine, Laws of Ukraine, Criminal Code of Ukraine, Code of Administrative Procedure of Ukraine, various provisions of the Council of Judges of Ukraine
7	National police of Ukraine	Legislation of Ukraine (Constitution of Ukraine; 2) international agreements; 3) laws of Ukraine; 4) bylaws (departmental) acts.)

To conclude, we can say that countering corruption is really important part of public administration not only in peacetime. Government does different anti-corruption activities even now, when it is a war in our country. For example, National Council for Anti-Corruption Policy makes an analysis on corruption risks in sphere of humanitarian assistance [3]. Also National Council for Anti-Corruption Policy continues doing all its work. Now we have to do all what we can to win.

Literature

1. Підпригора Л.А. Вплив корупції на тінізацію державного сектору економіки України / Л.А. Підпригора // Глобальні та національні проблеми економіки. – Вип. 14 – 2016. – С. 32 – 35. [Електронний ресурс]. Режим доступу – <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/17476/7.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (Date of application 23.04.2022)
2. Про причини корупції або корупціогенні фактори [Електронний ресурс]. Режим доступу – <https://zakon.help/article/korupciya-prichini-korupcii-korupciogenni-faktori?menu=168> (Date of application 23.04.2022)
3. Проекти НАЗК на час війни [Електронний ресурс]. Режим доступу – <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/proekty-nazk-na-chas-vijny/> (Date of application 23.04.2022)
4. Corruption perceptions index : Access mode – <https://www.transparency.org/en/cpi/2021> (Date of application 23.04.2022)
5. [Progress report of the Human Rights Council Advisory Committee on the issue of the negative impact of corruption on the enjoyment of human rights](https://www.ohchr.org/en/taxonomy/term/745?page=1) : Access mode – <https://www.ohchr.org/en/taxonomy/term/745?page=1> (Date of application 23.04.2022)

Махначова Н.М.

завідувач кафедри менеджменту та адміністрування, к.е.н., доцент

Семенюк І.Ю.

доцент кафедри менеджменту та адміністрування, к.е.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Діяльність керівників органів публічної влади на сучасному етапі часто пов'язана з умовами екстремальної діяльності: діяльність із загрозою для життя, особиста відповідальність за прийняття управлінських рішень, дефіцит/коригування оперативного часу на виконання оперативно-службових завдань, обробка великого обсягу інформаційних потоків, постійний стан очікування виникнення ситуативних змін в державі та тиск на психологічну готовність до діяльності в екстремальних умовах тощо.

Основним видом професійної діяльності керівного складу будь-якого органу влади є управлінська діяльність, а ефективність управління – є одним із базових критеріїв їхньої професійної компетентності. Разом із тим, надійність, гнучкість, ефективність управління є найважливішим чинником функціонування влади. При цьому важливо врахувати, що підвищена складність оперативно-службових завдань, умови підвищеного ризику для персоналу на перший план висувують, серед інших, проблему прийняття ефективних управлінських рішень. Згідно з даними соціально-психологічних досліджень, близько 30 % рішень, прийнятих в стандартних і до 87 % у нестандартних ситуаціях, є недостатньо ефективними. В умовах же реального виконання оперативно-службових/бойових завдань частка нестандартних ситуацій складає 80–85 % від загальної кількості [1].

Серед чинників, які впливають на успішність прийняття рішень в екстремальних ситуаціях, можна виділити об'єктивні та суб'єктивні. До перших можна віднести чинники, які не залежать від особистості керівника: особливості проведення оперативно-службових заходів, ступінь їхнього забезпечення, соціально-психологічні особливості персоналу (керівного складу, підлеглих), віддаленість підрозділів та фізико-географічні умови, нормативно-правове регулювання професійної діяльності. До суб'єктивних чинників належать психологічні особливості керівників: психічна напруга, емоційна стійкість, рівень професійних знань та навичок щодо прийняття рішень в складних ситуаціях, сформованість необхідних для цього рис та якостей керівника, мотивація, швидкість мислення, компетентність, самооцінка, моральні, вольові та інші якості особистості.

Екстремальні ситуації також можуть бути регламентованими і нерегламентованими, плановими і ситуативними, «штатними» і «позаштатними».

Тобто, у найбільш загальному вигляді вони поділяються на чотири групи:

- 1) спричинені надзвичайними умовами (стихійне лихо, природна чи техногенна катастрофа, війна, масові терористичні акції тощо);
- 2) життєві, повсякденні (пожежа, напад злочинця, гострий брак часу, необхідність одночасного вирішення декількох однаково важливих завдань), тобто такі, що виникають у житті кожної людини;
- 3) пов'язані з захопленням потенційно небезпечними видами хобі (альпінізм, підводне плавання, швидкісна їзда та ін.);
- 4) службові, професійні – зумовлені виконанням фахових обов'язків. З небезпекою для життя і здоров'я пов'язане виконання багатьох видів робіт, що містять елементи виробничого

і професійного ризику (шахтарі, льотчики, моряки та ін.), а також службова діяльність військовиків, працівників правоохоронних органів та службовців ДСНС України.

Таким чином, психологічна готовність керівників до прийняття ефективних рішень в екстремальних та нестандартних ситуаціях потребує постійної цілеспрямованої підготовки щодо вирішення управлінських завдань на основі розвитку рефлексивно-особистісного потенціалу, а також підвищення їхньої емоційно-вольової стійкості. При цьому психологічна підготовка повинна поєднувати організаційно-психологічний (функціональні аспекти розвитку властивостей особистості) потенціал керівника, стійку мотивацію щодо професійної діяльності, динаміку постійного розвитку керівного складу до професійно-управлінської діяльності [2].

Державна служба України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності [3].

У зв'язку з актом збройної агресії з боку росії, що відбувся 24.02.2022 та широкомасштабним вторгненням в Україну збройних сил російської федерації, на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 № 179-р «Про організацію функціонування єдиної державної системи цивільного захисту в умовах воєнного стану» введено в дію план цивільного захисту України на особливий період.

Органи управління та підрозділи ДСНС продовжують виконувати завдання з ліквідації наслідків обстрілів населених пунктів російськими військами, надання допомоги постраждалому населенню та місцевим органам влади в організації евакуації населення.

На основі проведених досліджень, можна зробити висновки, що в нестабільному зовнішньому середовищі ризик і невизначеність є властивими в цілому діяльності ДСНС. Часто не можливо з досить високим рівнем точності здійснити прогнозування зміни тенденцій розвитку ключових ситуацій, що трапляються в діяльності даного органу. Це безсумнівно потребує використання нових підходів до прийняття управлінських рішень, які врахували б максимальну кількість факторів, що виникають завдяки впливу невизначеності на поведінку керівників та працівників відповідних служб. Як наслідок, управлінське рішення в умовах невизначеності – це результат аналізу, прогнозування, оптимізації, економічного обґрунтування і вибору альтернативи в умовах недостатньої кількості відомостей, повної або часткової відсутності інформації.

Тобто, управлінські рішення в екстремальних умовах (зокрема, під час воєнного стану та повномасштабного вторгнення рф на територію незалежної суверенної держави Україна) мають свої особливості. Це насамперед рішучість, відповідальність за наслідки, це діяльність, що обмежена в часі, ресурсах, інформації, на власний ризик. Саме тому, в цей важкий час і самі громадяни мають в таких ситуаціях адекватно реагувати, виконувати чіткі вказівки, не панікувати, користуватися знаннями, отриманими раніше і допомагати, а не заважати, рятувальникам та іншим службовцям, військовим та спеціально уповноваженим особам.

Бібліографічні посилання

1. Кісіль З.Р., Кісіль Р.В. Професійний стрес працівників національної поліції України: психологічний вимір. Соціально-правові студії. 2021. Випуск 4 (14). С. 190-196.
2. Журавльов В.В. Психологічні чинники професійно-управлінської діяльності в контексті прийняття рішень керівниками органів охорони державного кордону. Організаційна

психологія. Економічна психологія. № 1 (8). 2017. URL: <http://orgpsy-journal.in.ua/userfiles/issues/i8/n8/4.pdf>

3. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text>

Мороз В.

гр. Б-МВ-041

Єремєєва І.А.

*доцент кафедри міжнародних відносин ДДУВС, к.і.н., доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ В КОНЦЕПЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА МАНУЕЛЯ КАСТЕЛЬСА

З другої половини ХХ століття незмінною тенденцією розвитку світової економіки та політики є активізація використання інформаційних технологій. Технологічний прогрес є важливим чинником формування інформаційного соціуму, у якому провідну роль грають знання у сфері збирання, обробки та використання інформації. У 90-ті роки ХХ століття набувають значення концептуальні обґрунтування інформаційного соціуму, серед яких найвідомішою є теорія інформаційного суспільства іспанського соціолога Мануеля Кастельса, що викладена у науковій праці «Інформаційна епоха: економіка, суспільство та культура».

На думку Мануеля Кастельса появу нової соціальної структури спричинили три процеси: інформаційно-технологічна революція, реструктуризація індустріальної економіки та культурно-соціальні рухи. Значення економічної реструктуризації полягає в тому, що вона створила умови для покращення розвитку світового ринку, культурні рухи стали впливовішими, оскільки створювали умови для формування альтернативної думки, де орієнтиром стали людські можливості, зосередженні на правах людини. Цінність індивідуальності та свободи утворили відкриту мережеву сферу для спілкування.

Визначення мережевого суспільства, яке надає видатний теоретик цієї концепції, полягає в тому, що суспільство, являє собою соціальну структуру, яка складається з мереж, що працюють на основі комунікаційних та інформаційних технологій. Автор вважає, що «технологія є потенційним ресурсом розвитку історичних процесів і соціальних змін у суспільстві, що живить різні варіанти їх подальшого спрямування» [1].

Визначною рисою мережевого соціуму є не знання та інформація, а саме видозміни в їх сприйнятті. За визначенням Кастельса «завдяки новим технологічним умовам, генерування, обробка й передача інформації стали фундаментальними джерелами продуктивності та влади»[2]. Така трансформація спільноти принесла велику користь, адже інформація в сучасному світі є основним джерелом зростання продуктивності.

Суспільство пристосовуючись до нового темпу життя, набуває нових знань через електронні ресурси, які в свою чергу дозволяють адаптуватися до нового соціального стану. Дана ситуація призвела до появи глобальної інформаційної економіки, де праця стала менш стандартизованою, гнучкість стала нормою, а робітничий зменшив свою консолідованість [3].

Таким чином, динаміка розвитку мережевого соціуму набуває глобального характеру., що визначається фінансовими потоками, інформаційними ресурсами, які є структурними елементами системи, що постійно розширюється та впливає на всі сфери людської діяльності.

В цілому концепція інформаційного суспільства Мануеля Кастельса обґрунтовує проблеми та переваги нового етапу у суспільному розвитку будь-якої держави та світу в

цілому. Саме через стрімкий технологічний розвиток дослідник розкриває значення інформаційної ери, як історичного періоду, коли людські спільноти реалізують свою діяльність у технологічній парадигмі, що складається навколо інформаційних-комунікаційних технологій.

Мануель Кастельс стверджує, що зосередження на сприйнятті інформації сприяє підвищенню якості кінцевого продукту, адже людський та соціальний розвиток має зосереджувати свої зусилля на підвищенні ефективності. Кожен наступний еволюційний етап за ефективністю реалізації головних економічних та політичних завдань перевершує попередній, а такий результат досягається завдяки трансформації технологічного процесу. Тобто, нові технології не лише збільшують потенціал суспільства, а й формують його структуру за власним принципом.

Бібліографічні посилання

1. Дзьобань О.П. від “інформаційного суспільства” до “інформаційної безпеки”: до проблеми концептуалізації сутності понять інформація і право. *Інформація і право*. 2029. № 2(29). С. 60-73.
2. Кушакова-Костицька Н.В., Сердюк І.В. Інформаційне суспільство: сутність та основні концептуальні підходи. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2016. №1. С. 139-151.
3. Штанько В.І., Бордюгова Т.Г. Інформаційне суспільство: соціально-філософські проблеми становлення: Навч. Посібник. Харків: ХНУРЕ, 2012. 172 с.

Сергієнко Т.І.

доцент кафедри міжнародних відносин к.п.н., доцент,

Боровенська А. А.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ІМІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА США: ВІДСУТНІСТЬ ПРОГРЕСУ ТА НАРОСТАННЯ СКЛАДНОЩІВ

Ефективне використання ресурсів міжнародної міграції та зниження її ризиків великою мірою залежить від стійкої до викликів імміграційної політики держави-реципієнта. Сполучені Штати Америки протягом усього свого часу становлення та розвитку накопичували величезний досвід прийняття та адаптації мігрантів, і він може бути актуальним та корисним для інших держав.

За Сполученими Штатами Америки від початку їх існування як держави, закріпився статус «країни іммігрантів». Метафоричне порівняння США з «плавильним котлом» повною мірою відбивало процес формування американської нації: переселенці з Англії, Шотландії, Ірландії, Франції, Голландії, Німеччини та Швеції поступово асимілювалися і трансформувалися у єдиний народ. Той факт, що історично американська нація не має етнічного коріння, у поєднанні з декларованими принципами свободи та рівності створили сприятливий ґрунт для ідеології індивідуалізму та демократії, що перетворило образ «плавильного котла» на своєрідний американський бренд. Ці цінності, а також перспективи працевлаштування в економічній сфері, що набирає обертів, залучали мігрантів з усього світу [3, с. 154].

Американська імміграційна політика, основу якої становить законодавство, безперервно еволюціонує відповідно до змінних економічних, соціально-політичних і

гуманітарних потреб суспільства. Найважливішим стимулом її трансформації є чинник нелегальної міграції, значення якого невпинно зростає.

До середини ХХ ст. нелегальну міграцію стримували заборонними заходами у регулюванні імміграційних потоків, обмежуючи в'їзд небажаних мігрантів та депортуючи нелегалів [5, с. 146]. З другої половини ХХ ст. американське законодавство ставало лояльнішим, що призвело до значного зростання чисельності іммігрантів. Наслідком цього стало загострення проблем легальної імміграції, так і перетворення нелегальної імміграції на загрозу національній безпеці [2, с. 32].

Другий етап імміграційної політики США характеризується не лише наявністю заборонних заходів та посиленням прикордонного контролю, а й спробами привести переміщення населення у відповідність до потреб економіки.

Для сучасної американської імміграційної стратегії характерна певна наступність всупереч міжпартійним розбіжностям. Новим президентським адміністраціям доводиться завершувати програми, започатковані їх опонентами-попередниками. Однак ці ж розбіжності поки не дозволили повноцінно реалізувати одну комплексну імміграційну реформу [1].

Імміграційну політику США на даному етапі можна окреслити наступним чином: відсутність прогресу та наростання складнощів. У момент приходу до влади адміністрації Джозефа Байдена здавалося, що саме імміграційна сфера може стати областю швидких позитивних змін та очевидних успіхів демократичного уряду. Саме це обіцяв Дж. Байден американським виборцям. Свою кампанію він побудував, значною мірою на критиці Дональда Трампа, зокрема його імміграційної політики, яка була названа «жорстокою і нелюдською», а члени команди, що діяла на той момент, – «некомпетентними».

Проте за майже рік, минулий з моменту інавгурації, імміграційна політика адміністрації Дж. Байдена не тільки не принесла швидких успіхів та додаткових преференцій 46-му президенту, але перетворилася на джерело нових ризиків та сферу для постійної критики. Виявилось, що недостатньо скасувати низку указів Дональда Трампа та повернутися до політики Барака Обами, а саме це було зроблено.

Джозеф Байден та його віце-президент вважають, що не можна перемогти незаконну міграцію, не усунувши причин, що її породжують: бідність, безробіття, беззаконня. На території країни нелегально перебувають не менше 11 млн осіб, але у профільних служб немає необхідних ресурсів для їхньої депортації, тому рішення мають прийматися вибірково.

В даний час адміністрація Байдена намагається вибудувати регіональну стратегію, домовившись з урядами сусідніх країн і створивши своєрідну буферну зону, яка б допомогла відсунути маси мігрантів від кордонів США та створити табори для біженців на території інших країн. Така домовленість (подібна до існуючої між Європейським союзом і Туреччиною) насамперед можлива з Мексикою. Нинішня адміністрація всіляко наголошує, що співпраця здійснюватиметься на взаємовигідній основі [4, с. 55].

Наслідки імміграційної політики вимагають набагато комплекснішого підходу, бо недостатньо лише стримувати міграцію, це стало набагато складнішою проблемою для адміністрації.

Отже, міграційна проблема в США ілюструє саме той випадок, коли політика реалізується на користь досягнення символічної мети, а глобальне реформування здійснюється без реального розуміння того, як у перспективі воно може торкнутися таких складних соціальних систем, як імміграція. Результати таких перетворень найчастіше носять контрпродуктивний характер, що й сталося у випадку зі США, де непередбачені наслідки імміграційної політики започаткували ряд подій, що спричинили інтенсифікацію міграційних потоків, незважаючи на спроби з ними впоратися.

Бібліографічні посилання

1. Гарусова Л. М. Еволюція імміграційної політики США: фактор нелегальної міграції. 2020. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/evolyutsiya-immigratsionnoy-politiki-ssha-faktor-nelegalnoy-migratsii> (дата звернення: 13.12.2021).
2. Длугопольська Т. І. Міжнародна міграційна політика: від теорій до імплементацій. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна*. 2020. № 12. С. 31-49.
3. Сергієнко Т.І. Роль регіональної політики ЄС у формуванні європейської ідентичності. *Вісник маріупольського державного університету серія: історія, політологія*, 2018. Вип. 22-23. С.253-262.
4. Тимофеев І. М. Історична рефлексія міграційної політики США. *Міжнародні процеси*. 2008. № 1 (16). С. 52-61.
5. Kondratiuk O., Fedchak I., Lepekha O., Senyk S., Marets B. War on crime: From passive behaviour of an undercover agent to active forms of covert influence on accomplices of criminal activities. *Scientific journal «Philosophy, Economics and Law Review»*. Volume 1, no. 2, 2021. С. 144-166.

Заюков І.В.

*доцент кафедри менеджменту та адміністрування, д.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ*

ДОСВІД ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В НАПРЯМУ БОРОТЬБИ З ПАНДЕМІЄЮ COVID-19

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю побудови сучасних стратегій боротьби з пандемією COVID-19 в Україні, що ґрунтується на сучасному світовому досвіді розвинених країн світу та розглядається як важливий елемент підвищення ефективності не тільки громадського здоров'я, а і в цілому всієї системи територіальних громад (ТГ) і органів місцевого самоврядування України. Проблема актуалізується тим, що пандемія COVID-19 в Україні не пройшла, а в умовах військових дій може загостритись та спричинити подальше її протікання. Тому ТГ мають узагальнювати і використовувати ефективний досвід боротьби з нею.

Метою роботи є дослідження сучасного досвіду ТГ України в напрямку боротьби з пандемією COVID-19.

За даними Державної служби статистики України станом на 1 січня 2021 року в Україні від COVID-19 померло 5311 осіб, розподіл яких за віковими групами наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Розподіл кількості померлих від COVID-19 в Україні

Причина смертності	Вікові групи								
	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59
Клас XXII. Коди для особливих цілей, зокрема	14	12	46	112	193	340	611	963	2 020
COVID-19, вірус ідентифікований, осіб	14	11	43	105	183	326	583	938	1 964
COVID-19, вірус неідентифікований, осіб	-	1	3	7	10	14	28	25	56

Джерело: складено автором за [1] (дані станом на 01.01.21 р.).

Інформація наведена в таблиці 1 засвідчила, що найбільший рівень летальності від COVID-19 фіксується у віковій групі 55–59 років – 2020 осіб, а найменше відповідно в 20–24 років – 12 осіб. Тобто із віком рівень смертності громадян України від COVID-19 зростає, що має бути враховано в політиці громадського здоров'я, зокрема на рівні ТГ. Крім того, за

проведеними автором розрахунками в 2020 році потенційні економічні втрати для економіки України через передчасну смертність (передчасною вважається смерть громадян, які не дожили до віку в 65 років) громадян України від COVID-19 становили 11,98 млрд. грн.

З метою суттєвого зниження рівня захворюваності і смертності на COVID-19 в кожній ТГ України необхідно вивчати перспективний національний і місцевий досвід, який показав свою ефективність щодо боротьби з цією пандемією. Так, варто акцентувати увагу на досвіді української громадської організації «Інститут миру і порозуміння» (ІМП), яка була створена в 2001 році в Києві, а в 2012 році була реорганізована в ІМП. Основною метою діяльності ІМП – це допомога в виробленні ТГ раціональних і ефективних рішень та допомога в розв’язуванні різноманітних конфліктних ситуаціях, зокрема в таких основних напрямках: «відновне правосуддя», «відновні практики в громадах», «відновні практики у школах» [2]. В 2021 році ІМП запровадив реалізацію такого проекту як – «Розбудова спроможності громади у відповідь на пандемію в Україні», де був узагальнений досвід боротьби ТГ України з пандемією COVID-19, зокрема в напрямку залучення мешканців ТГ в процес боротьби з COVID-19, поширення актуальних відповідних ініціатив та реалізації ефективних заходів для зниження загроз і ризиків пандемії. Розглянемо та систематизуємо досвід реалізації цих заходів на прикладі окремих ТГ в таблиці 2.

Таблиця 2 – Реалізація досвіду ТГ щодо зниження загроз і ризиків пандемії COVID-19 (з урахуванням взаємодії ТГ з ІМП)

Назва ТГ	Досвід ТГ щодо боротьби з COVID-19
Троїцька ТГ (Сватівський район Луганської області)	Залучення консультанта з клінічного менеджменту Бюро ВООЗ в Україні, який роз’яснював мешканцям ТГ вплив пандемії і її ризики. При цьому визначили стейкхолдерів у своїх ТГ, які пройшли курс навчання з фасилітації у сфері громадського здоров’я. Були згуртовані багато працівників з різних сфер ТГ (соціальна, культурна, управлінська), які агітували в напрямку залучення мешканців до запропонованого проекту «Здорове населення – спроможна громада», який інформаційними засобами, зокрема через ЗМІ мотивував мешканців ОТГ вакцинуватися та вести ЗСЖ.
Сіверська громада Бахмутського району Донецької області	Реалізовано проект «Інформаційний простір – здорова громада». На сайтах міської ради та широко в мережі Інтернет розповсюджували зрозумілу інформацію щодо важливості вакцинації та ризиків для тих, хто її не проходить. Надруковано буклети з важливої інформації щодо пандемії, що було профінансовано в рамках співробітництва ОТГ з UNICEF та ПРООН.
Полтавська міська громада	При поширенні пандемії громада почала активно шукати спонсорів, зокрема бізнес, громадські і неурядові організації, міжнародну технічну допомогу для фінансування медичних програм. Особливо велику увагу громада звернула увагу на соціально-незахищених верств населення (безхатченків, осіб, які були засуджені і повернулись після відбування покарання, інваліди, самотні похилі особи тощо). Тому через БО «Світла надія» організували активну допомогу цим та багатьом іншим категоріям осіб щодо їх захисту від COVID-19, що в звичайних умовах зробити було б не можливо.
Миколаївська селищна громада	Під час пандемії була створена спеціальна комісія (заступник селищного голови, начальники соціального захисту населення і відділу охорони здоров’я тощо), які склали план заходів та провели агітаційну роботу серед мешканців ТГ щодо необхідності вакцинації в різних громадських місцях.

	<p>До боротьби були залучені всі складові ТГ, зокрема управління, культура, бізнес. Самостійно закуповували тести, збирали зразки та за власний рахунок доставляли на спеціалізовані пункти лабораторних досліджень. Активно просили допомогу у бізнесу, зокрема у аграріях та суб'єктах малого підприємництва. Надавали активно допомогу соціально-вразливим мешканцям громади, особливо інвалідам. Створили для них програму «Доступні ліки». Активно співпрацювали із організацією Червоного Хреста. Розробили проект «Допомога вразливим групам – основа безпеки в громаді».</p>
--	--

Джерело: систематизовано автором за [2].

Таким чином, наведений вище досвід територіальних громад та багатьох інших свідчить, що в умовах протікання пандемії COVID-19 важливим напрямом роботи органів місцевого самоврядування є налагодження тісної співпраці в ланцюгу: «держава – ТГ – громадські і неурядові, зокрема міжнародні організації – бізнес – мешканці ТГ, зокрема соціально-незахищені». Реалізація програм, заходів, ініціатив здатна спільними зусиллями подолати COVID-19 в Україні, що позитивно відобразиться не тільки на зниженні рівня захворюваності і смертності, але і забезпечить подальше зростання економіки, що є надзвичайно актуально в сучасних військових умовах України.

Бібліографічні посилання

1. Статистичні таблиці. Кількість померлих за статтю, віковими групами та причинами смерті по регіонах. Київ, 2021. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c_files/az.html (дата звернення: 22.04.2022).
2. Довідник : кращі практики реагування громад на наслідки пандемії COVID-19 в Україні. Київ, 2021. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/805/168_file.pdf (дата звернення: 22.04.2022).

Петренко О.С.

*доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління,
к.держ. упр., доцент*

Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЗОВНІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Соціальний захист населення є віддзеркаленням різноманітних аспектів суспільного життя: економіки, політики, права. З часу збройного нападу росії міграційна ситуація (внутрішня та зовнішня) в Україні набула кризового стану. У пошуках безпеки внаслідок російського вторгнення 4 мільйони людей залишили Україну [2]. Водночас уряди приймаючих країн (Польща, Молдова, Угорщина, Словаччина та Чехія) зіткнулися з реаліями масштабної гуманітарної кризи. Задля подолання якої міжнародні агенції разом із представниками урядів приймаючих країн розширюють центри «Blue Dot» у країнах, що приймають осіб з України, які залишили свої домівки, рятуючись від небезпеки та перетнули міжнародний кордон.

Зазначимо, що тимчасовий захист не тотожний статусу біженця, втім, особи, які отримали тимчасовий захист в ЄС. Згідно з Конвенцією про статус біженців 1951 року, біженець – це особа, яка «внаслідок обґрунтованих побоювань стала жертвою переслідувань

за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни, або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань [1]. Водночас, громадяни України, що перетнули міжнародний кордон шукають тимчасово притулку у зв'язку в військовою агресією. Тому ми пропонуємо використовувати поняття зовнішньо переміщених осіб з України (авторське).

Кожна країна ЄС встановлює різні мінімальні стандарти їх соціального захисту відповідно до Директиви про тимчасовий захист 2001/55/ЄС та Рішення Ради ЄС про її активацію для українців 2022/382 від 04.03.2022 року [3]. можуть в наступному у будь-який час звернутися за отриманням статусу біженця. Механізм тимчасового захисту зовнішньо переміщених осіб з України спрямований на забезпечення негайного та колективного (тобто без необхідності розгляду індивідуальних заяв) соціального захисту. Мета полягає в тому, аби послабити тиск на національні системи надання притулку та дозволити зовнішньо переміщеним особам з України користуватися гармонізованими правами в країнах ЄС [4].

Соціальних захист зовнішньо переміщених осіб з України в Республіці Польща закріплено спеціальним законом щодо надання допомоги громадянам України у зв'язку з російською агресією, який вступив в силу 12 березня 2022 року. Право на тимчасовий захист дає перетин кордону у період збройного конфлікту, зареєстрований Прикордонною Службою та підставою для легального перебування в Республіці Польщі упродовж 18 місяців, з можливістю продовження до трьох років (починаючи з 24.02.2022) за умови оформлення впродовж 60 днів номеру PESEL [2]. У свою чергу отримання номер PESELу дозволяє зовнішньо переміщеним особам з України одержати низку державних послуг та соціальних виплат. Так зокрема:

1) підтримка у сфері сімейних пільг (допомога по догляду за дитиною (у розмірі 129 злотих на одну дитину до 18 років, якщо батько залишився в Україні), співфінансування зменшення батьківської плати за перебування дитини в яслах, дитячих клубах або з денним вихователем);

2) грошова та немайна допомога (500 злотих на дитину щомісячно);

3) одноразова грошова допомога призначена на утримання, зокрема на покриття витрат на харчування, одяг, взуття, засоби особистої гігієни та житлову плату (300 злотих на одну особу);

4) безкоштовна психологічна допомога;

5) медична допомога;

6) надання коштів з Державного фонду реабілітації інвалідів на діяльність непрацевдатних громадян України.

Для отримання соціальної допомоги зовнішньо переміщені особи з України мають звернутися до муніципального центру підтримки сім'ї (польська – MOPR) та оформити заявку. Заклад соціального страхування (польська – ZUC) буде надавати і виплачувати допомогу для родини. Відповідну заяву подають тільки електронно через платформу електронних послуг. Також зовнішньо переміщених осіб з України має відкрити рахунок в банку в Республіці Польща. У разі повернення до України зовнішньо переміщена особа має його закрити та подати заяву про відмову від соціальної допомоги.

Соціальних захист зовнішньо переміщених осіб з України передбачає право на проживання, доступ до ринку праці та житла, медичну допомогу та доступ до освіти для дітей. Органи місцевого самоврядування, а також місцеві державні органи можуть встановлювати інші види допомоги (наприклад безкоштовний проїзд у публічному транспорті), а також заохочення місцевих жителів до прийняття українців до себе. Особи, які прийняли під свій дах

громадян України отримують додаткові кошти. З розрахунку 40 злотих на особу в день, тобто 1200 злотих на місяць. Підтримка надаватиметься упродовж двох місяців.

Таким чином, соціальних захист зовнішньо переміщених осіб з України в Республіці Польща побудовано на наднаціональному, національному, місцевому рівні. На окрему увагу заслуговує громадська допомога, що реалізується волонтерським рухом, громадськими організаціями та пересічними громадянами.

Бібліографічні посилання

1. Біженці та шукачі притулку : Режим доступу – <https://www.unhcr.org/ua/11846-2> (Дата звернення 21.04.2022)
2. ООН: кількість біженців з України перевищила 4 мільйони, з них приблизно 2 мільйони – діти : Режим доступу – <https://ukrainian.voanews.com/a/oon-v-ukraini-4-milyona-bizhenciv/6508170.html#:~:text=> (Дата звернення 19.04.2022)
3. Режим тимчасового захисту у Польщі: можливості для українців : Режим доступу – <https://zib.com.ua/ua/150839.html> (Дата звернення 19.04.2022)
4. Статус біженця і тимчасовий захист у ЄС. Режим тимчасового захисту в Республіці Польща : Режим доступу – <https://everlegal.ua/status-bizhentsya-i-tymchasovyy-zakhyst-u-es-rezhym-tymchasovogo-zakhystu-v-respublitsi-polscha> (Дата звернення 19.04.2022)

Сергієнко Т.І.

*доцент кафедри міжнародних відносин, к.п.н., доцент,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

Венгер О.М.

*доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами, к.п.н., доцент
Інженерний навчально-науковий інститут
Запорізького національного університету*

ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПРИКЛАДІ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Реалії сьогодення свідчать, що проблема національної безпеки є проблемою, яка серйозно хвилює громадських і державних діячів, науковців та простих громадян країни. Дана проблема знаходиться у центрі уваги президента, уряду, вищих навчальних закладів та наукових установ країни. Це пов'язано з традиційними загрозами - війною, політичною нестабільністю, стихійними лихами, а також появою на початку ХХ-ХХІ століття великої кількості якісно нових загроз національній безпеці, безпосередньо пов'язаних з життям країни та населення. Усе це, у свою чергу, зумовлює необхідність пошуку нової парадигми безпеки в інтересах виживання та окремих людських спільнот і всього людства [4, с. 344].

Питання щодо дослідження багатоаспектної проблеми національної безпеки є однією з найважливіших та знайшло відображення у працях вітчизняних науковців: О. Барановського, І.Боднара, Є.Буравльова, А.Васіної, Л.Герасименко, О.Гриценко, С.Дзюбик, Т.Желюк, В.Крутов, К.Кононенко, С.Макуха, Ю.Миронова, І. Мігус, Г.Новицький, М. Небава, С.Онишко, Т.Поснова, О.Рівак, М.Стрельбицький, В. Стогній, В.Цветков та багато інших науковців. Тож, багатогранність і комплексність проблеми національної безпеки зробила її об'єктом дослідження філософів, соціологів, юристів, психологів та політологів. Проте, враховуючи досягнення науковців та появу низки нових загроз національній безпеці, на які

світова спільнота та окремі країни ще не знайшли адекватних відповідей у XXI столітті сьогодні, є необхідність подальшого дослідження та вивчення даного питання.

Сучасні концепції національної безпеки деяких зарубіжних країн почали створюватися та діяти після Другої світової війни [7, с. 68], але нас цікавить досвід США, оскільки, по-перше, більшість західних країн базуються на американських поглядах на безпеку; по-друге, США є великою державою, яка нині впливає на геополітичну ситуацію у світі.

І. Тихоненко, зазначає, що «система національної безпеки США була створена в 1947 році і по суті не виглядала як система, що забезпечує безпеку країни, а виступала передусім як інструмент захисту американських інтересів у світі» [5, с. 159]. Вона вирішувала завдання наступального, а не оборонного характеру.

Як зазначають американські експерти, національна безпека США забезпечується:

- по-перше, підтримкою військової переваги над будь-якою іноземною державою або групою держав;
- по-друге, налагодженням союзницьких відносин із сильними державами на міжнародній арені;
- по-третє, збереженням обороноздатності країни на такому рівні, який дозволяє успішно протистояти будь-яким ворожим та руйнівним діям, що здійснюються відкрито або таємно [6, с. 446].

Також, зазначимо, що А. Мосейко, наголошує на тому, що «сучасна система забезпечення національної безпеки США має дуже складну структуру. У неї входять: Президент США, радники Президента США, виконавчий апарат, міністерства і відомства, Конгрес. Неформальними учасниками системи забезпечення національної безпеки США є засоби масової інформації» [2, с.329].

Зважаючи на те, що за формою державного правління США – президентська республіка, глава держави на сьогодні є ключовою ланкою у системі забезпечення національної безпеки на стратегічному рівні. В свою чергу О. Вонсович, зазначає, що «у центрі СЗНБ США стоїть РНБ, яка є підрозділом Виконавчого офісу президента США. Вона діє під головуванням президента та керівництвом радника президента з питань національної безпеки і виступає координуючим та контролюючим органом, куди інкорпоровані представники всіх відповідальних агентств та установ. РНБ пропонує президентові варіанти рішень, які пізніше лягають в основу політики в галузі національної безпеки» [1, с. 334].

Радник з питань національної безпеки є одним з найважливіших елементів американської СЗНБ. Апарат, комітети, підкомітети РНБ працюють як ланки єдиної команди Білого дому. Саме від координації їх діяльності залежить знаходження консенсусу на найвищому рівні. Утім, дослідники відзначають, що у цю систему періодично втручається психологічний фактор у вигляді конкуренції між управлінцями та експертами. Якщо одні прагнуть просто обробляти інформацію, що надходить від різних органів, та передавати її президентові, то інші, навпаки, воліють її аналізувати, передаючи президентові на ухвалення вже готові рішення.

Також, зазначимо, що на думку А. Пелих, «особлива роль у СЗНБ США відводиться розвідувальній спільноті, до складу якої входять як окремі міністерства та відомства, так і спеціальні органи відомчого підпорядкування. Поточною діяльністю розвідувальної спільноти керує Директор національної розвідки. За посадою він також є радником президента США з питань розвідувальної діяльності» [3, с. 67].

Таки чином, підводячи підсумок зазначимо, що в основі забезпечення національної безпеки США для досягнення національних інтересів знаходяться національні цінності та національна ідея. Щодо концепції національної безпеки США, то вона становить теоретичну основу американської військової і зовнішньої політики. Сьогодні США посилюють ідеологічну сторону своєї концепції національної безпеки на принципах теорії «нового

світового порядку». Тож, з урахуванням вищезазначеного, можемо впевнено стверджувати, що США займає домінуюче місце в світі за ефективністю координації різних відомств у сфері забезпечення національної безпеки. Стратегія національної безпеки США містить розділи, присвячені окремим регіонам світу, але віддає перевагу забезпеченню своїх національних інтересів в Європі і Євразії.

Бібліографічні посилання

1. Вонсович О. С. Стратегія національної безпеки США 2017р.: нові підходи щодо боротьби із пріоритетними викликами та загрозами. *Гілея: науковий вісник*. 2018. № 129. С. 332 - 334.
2. Мосейко А. Г., Негодченко В. О. Досвід Сполучених штатів Америки щодо публічного адміністрування в сфері національної безпеки. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 323–329.
3. Пелих А.О. Концепції застосування військової сили в системі державної політики національної безпеки США. *Державне управління: теорія та практика*. 2013. № 2. С. 62 - 68.
4. Сергієнко Т.І. Національна безпека України в сучасній геополітичній ситуації. *Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук: збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (м. Мелітополь, 24 листопада 2021 р.) / ТДАТУ: ред. кол. Ломейко О. П., Єременко О. А., Михайлов В. В [та ін.]. Частина 2. Мелітополь: ТДАТУ, 2021. С. 343–345.
5. Тихоненко І.В. Стратегія національної безпеки США як інструмент підтримки глобального лідерства та міжнародного порядку за адміністрації Б. Обама та Д. Трампа. *Політичне життя*. 2018. № 1. С. 158–163.
6. Швиданенко Г. О. Стратегія національної безпеки США в умовах змін глобального безпекового середовища. *International security in the frame of modern global challenges: collection of scientific works / Mykolas Romeris University, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman; [scientific ed.: V. Alvydas et al.]. Vilnius, 2018. P. 446 - 455.*
7. Rybalchenko L., Ryzhkov E., Ohrimenco S. Economic crime and its impact on the security of the state. *Scientific journal «Philosophy, Economics and Law Review»*. Volume 1, no. 2, 2021. С. 67-80.

Сергієнко Т.І.

доцент кафедри міжнародних відносин, к.п.н., доцент,

Чорна В.Д.

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

ІМІДЖ УКРАЇНИ ЯК ВИРІШАЛЬНИЙ ЧИННИК РОЗБУДОВИ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

У світлі міжнародних відносин на статус країни впливає ряд чинників: політичних, економічних, ідеологічних, які вибудовуються між державами або групами національних держав, а також створеними світовими організаціями, у процесі діяльності та взаємодії яких складається певний світовий порядок. Імідж держави в контексті зазначеного відіграє важливу роль, адже формується на основі сукупності комплексних характеристик, що в свою чергу формуються на основі демографічних, політичних чи економічних чинників, що перебувають у постійному взаємозв'язку, в результаті чого й визначається той чи інший рівень соціально-економічного, політичного розвитку.

Для кожної держави нині постало завдання створити позитивний імідж, адже це запорука розвитку міжнародної політики, що в цілому відбивається на реалізації політичного

курсу у сфері національних інтересів та досягненні зовнішньополітичних цілей [4, с. 46]. Суть іміджу держави полягає у створенні певної атмосфери підтримки світовою спільнотою її окремих дій на міжнародній арені. Зауважимо, що перед тим, як дослідити особливості впливу певних міжнародних чинників на утвердження іміджу України та його відбитку на зовнішню політику в цілому. Імідж України на міжнародній арені – складна правова категорія, тому, для його аналізу необхідно проаналізувати певні чинники, що впливають на його формування [1, с. 156].

Перш за все, необхідно виокремити внутрішні чинники, що впливають на формування іміджу України. До внутрішніх чинників належать такі аспекти як рівень добробуту населення, механізм дотримання конституційних прав та свобод громадян, рівень корупції та злочинності у суспільстві, а також соціальне самопочуття. Окрім цього, науковці, виокремлюють ряд зовнішніх чинників, що опосередковано впливають на імідж України: політичний курс України у сфері зовнішньої політики, національні інтереси та пріоритету, а також членство громадян в міжнародних організаціях.

Також важливим фактором утвердження іміджу України є висвітлення важливих подій у засобах масової інформації, які можуть надавати позитивне забарвлення досягненням і не розповсюджувати інформацію про внутрішні проблеми [5, с. 66]. Однак, за умов розвитку ЗМІ неможливо приховати важливі дані про певні події та проблеми, що існують у суспільстві. Зовнішні чинники вважаються основними важелями, що впливають на рівень та якість політичного іміджу держави. На сьогодні, політологи зауважують, що в Україні досить невизначений політичний імідж. Внаслідок невизначеного рівня іміджу Україна втрачає певні дивіденди в політичному просторі, а також у питанні національної безпеки та демократичних перетворень [6, с. 340].

Деякі науковці взагалі вважають, що в Україні наразі «розмитий» політичний імідж. Саме «розмитий» імідж України негативно впливає на інформаційне суспільство та потенціал у питаннях співпраці з високорозвиненими країнами саме з Україною.

Репутація України після значного зниження показників 2018 року (-2,9 бала) демонструє повільне зростання (+0,6 бала). Разом із тим країна досі займає нижні позиції в рейтингу, 2019 року розмістившись на 64-му з 73 місць. Окремо експерти відзначають розрив між оцінкою привабливого навколишнього середовища та двома іншими драйверами репутації – розвиненою економікою та ефективним управлінням. Особливо низьким є рівень останнього.

В 2016 році з метою створення позитивного іміджу України та утвердження певних політичних курсів держави було затверджено Конвенцію популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі. Зазначена Конвенція стала невід'ємною частиною розробки зовнішньої політики та національної безпеки України [2].

Положення Конвенції покликані визначати ефективний механізм взаємодії держави зі світовою спільнотою з приводу актуальних подій, які відбуваються як на теренах України, так і поза її межами. Нині, наявна у світовому інформаційному просторі інформація не є об'єктивною та актуальною, а тому, негативно впливає на імідж України на політичній арені. В результаті зазначеного, можна дійти висновку, що іноземці, а також представники української діаспори можуть отримати відомості про певні події, що відбуваються безпосередньо в Україні в недостатньому обсязі, або ж взагалі у викривленому вигляді. Наслідком проблем у інформаційному середовищі є формування негативного іміджу України, який може позначатися на усіх сферах держави.

Також, однією з прогалин, що стосується формування позитивного іміджу України на міжнародній арені є відсутність узгодженої державної політики, яка була б орієнтована на

підтримку національних інтересів України у світовій спільноті [7, с. 26]. Наголосимо на тому, що ситуація зі збройним конфліктом а також агресією Російської Федерації проти України, гостро акцентувала увагу на тому, що є необхідність розробити необхідність налагодження міжнародних зв'язків та способів взаємодії з іншими суб'єктами міжнародних відносин. Також, критичним є той факт, що в Україні відсутні ЗМІ, які б об'єктивно висвітлювали інформацію щодо України в міжнародній спільноті та транслювали б правдиву інформацію без будь-яких викривлень. В період, з 2014 по 2017 рік в Україні існував телеканал UkraineToday, доступ до якого отримували через супутникове телебачення або ж мережу інтернет, однак, згодом телеканал призупинив свою діяльність. Аналізуючи напружену ситуацію між Україною та Російською Федерацією, на нашу думку, необхідно застосовувати інтернет-ресурси та інші види цифрових шляхів поширення правдивої та достовірної інформації про Україну на міжнародному рівні, необхідно поширювати правдиву інформацію серед країн СНД [1, с. 158].

Щодо зазначеного, то певні напрями розвитку взаємодії України та її популяризація на міжнародній арені, сприятимуть формуванню позитивного іміджу України серед світової спільноти. Політичний курс України у сфері іміджовості має відображатися в національному напрямі державної діяльності, оскільки, саме це є невід'ємною частиною формування іміджу держави як демократичної країни, де саме людина та її життя, здоров'я, честь і гідність визнається найвищою цінністю [3].

Україна перебуває у нелегкому становищі у сфері міжнародної політики, зміна цього становища залежить від обраної концепції щодо розвитку взаємодії України з міжнародною спільнотою. Будучи вразливими до численних проблем, не маючи союзників та довгострокової стратегії щодо найбільш нагальних проблем безпеки, Україна де-факто реалізує та, швидше за все, продовжить спеціальну зовнішню політику. З метою покращення іміджу України необхідно посилити співробітництво з країнами ЄС, сприяти реалізації конституційних прав та свобод людини, сприяти розвитку міжнародної стабільності та безпеки на основі договірному характеру.

Бібліографічні посилання

1. Іщенко М., П'єцух О. Імідж України в контексті глобальних трансформаційних процесів. *Політичний менеджмент*. 2008. №4. С. 154 – 162.
2. Концепція популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі, схваленої Урядом від 11.10.2016 р. № 739-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2016-%25D1%2580#n8> дата звернення: 28.11.2021).
3. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 383-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383-2017-%D1%80> (дата звернення: 01.12.2021).
4. Сергієнко Т. І., Скоркіна А. О. Особливості формування позитивного іміджу політичного лідера в сучасних умовах. *Гілея: науковий вісник*. К.: «Видавництво «Гілея», 2021. Вип. 161 (№ 3-4). Ч. 3. Політичні науки. С.46-50.
5. Сергієнко Т. І., Мороховський В.О. Вплив засобів масової інформації на створення образу політичного лідера сучасності. *Гілея: науковий вісник*. К.: «Видавництво «Гілея», 2021. Вип. 162 (№ 5). Ч. 3. Політичні науки. С.65-68.
6. Чумак О. Імідж України як один із чинників впливу на міжнародно-правові відносини. *Міжнародне право*. 2020. №3. С. 339 – 343.
7. Rybalchenko L., Ryzhkov E., Ohrimenco S. Modeling economic component of national security. Scientific journal «*Philosophy, Economics and Law Review*». Volume 1 (1), 2021. С. 25-36.

Петренко О.С.

*доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління,
к.держ. упр., доцент*

Петровська О.Д.

студент гр. 281-19-1

Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна

ВОЛОНТЕРСЬКИХ РУХ ЯК НАПРЯМ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ, БІЗНЕСУ ТА ГРОМАДЯН

Сьогодні Україна разом з суспільством проходить через складні перетворення, які значною мірою залежать від демократичної та злагодженої роботи публічної влади, територіальних громад, населення. Держава, має забезпечувати належні соціальні умови своїм громадян, гарантувати їм безпеку та захист, водночас із наданням можливості населенню інструментів для вирішення проблем самостійно через органи місцевого самоврядування та самоорганізації. Під час військових конфліктів система соціального забезпечення країни не завжди має достатньої спроможності захистити всі верстви населення і тому на допомогу приходить волонтерський рух.

Волонтерство в Україні несе масовий характер. Можна сказати, що це одна з форм прояву людяності серед громадян. Даний прояв небайдужості, не має якихось обмежень чи кордонів, він залежить виключно від людини та прикладених нею зусиль. У зв'язку з соціально-політичною ситуацією в нашій країні кількість громадян, які готові витратити власний час та ресурси на безоплатну соціальну активність значно зросла. І відповідно до цього волонтерський рух почав заповнювати собою, деякі державні механізми, які досить неефективно функціонували. Здебільшого волонтерські організації показують значно вищу ефективність та оперативність у забезпеченні військових підрозділів та добровольчих батальйонів амуніцією, провізією і медикаментами. [2]

Волонтерство – як прояв громадського суспільства, не є якимось новим явищем для України. На законодавчому рівні волонтерський рух закріплюється в таких базах, як: громадських організацій, неприбуткових державних організацій та установ, а також за ініціативою громадян, що не є членами громадських організацій. Долучитися до волонтерського руху може абсолютно кожен допомагаючи конкретними справами, допомагаючи власними знаннями та навичками, збором коштів, ресурсів та поширенням достовірної інформації про проведення таких зборів. Як і при виконанні будь-якої роботи волонтери мають дотримуватися закріплених прав та обов'язків. Відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність» волонтерство – визначається як добровільна неприбуткова соціально спрямована діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги (безоплатних робіт та послуг) [3]. А отже, будь-яка волонтерська діяльність є похідним проявом благодійності, що будується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності та неприбутковості. Вона не включає діяльність, що здійснюється на основі сімейних, дружніх чи сусідських відносин. Перелік основних напрямків волонтерської діяльності закріплений у законі та цей перелік не є вичерпним дозволяються й інші напрями волонтерства, що не суперечать законам України.

Прикладом, соціальної ефективності волонтерського руху може слугувати Революція Гідності 2014 року, вона активізувала та згуртувала населення в першу чергу жителів міста Київ, які почали всіляко підтримувати протестувальників, надавати їм необхідні речі та готувати домашню їжу. Наступними стали волонтери, які допомагали облаштовувати польові

кухні, намети. Також волонтерами можна вважати тих людей, які доєдналися до цього руху надаючи фахову допомогу, тобто медиків, юристів, а також психологів. Зокрема було створено багато ініціатив для допомоги постраждалим під час мітингів.

З початком війни на Донбасі та незаконною анексією Криму у 2014 році волонтери власними силами діставали всю необхідну амуніцію, від бронезилетів та теплові зорів, до білизни та шкарпеток. Після розпочатих бойових дій рф у лютому 2022 року за приклад волонтерської активності можна взяти допомогу в евакуації мирного населення з зруйнованих міст Буча, Бородянка, Ізюм, Харків тощо [4]. Волонтерський центр, який цим займається працює просто цілодобово, вони змогли за короткий термін створити гарячу лінію, чат-бот за якими отримують заявки, що стосуються їжі, ліків та евакуації.

Саме гнучкі форми волонтерського руху дали можливість якісно, швидко та продуктивно виконати поставлені цілі, в обхід багатьох бюрократичних процедур. Але не дивлячись на всю привабливість волонтерства, як форми активізації населення місцеве самоврядування не дуже охоче залучає його, як ресурс. Саме воно може стати проміжною ланкою взаємодії між органами влади, бізнесом та ініціативними групами населення територіальних громад. Слід зазначити, що сьогодні в нашій державі почала налагоджувати такі комунікаційні канали, як приклад робочій візит Міністра у справах ветеранів України, яка зустрілася з представниками волонтерських організацій, які допомагають військовослужбовцям, добровольцям територіальної оборони та цивільному населенню, були обговоренні нагальні питання стосовно передачі гуманітарної допомоги, а також волонтерську роботу. На базі Молодіжного центру Дніпра в складі координаційного штабу волонтерів Дніпр відкрито перший в СпівДія Хаб, який займається гуманітарною та психологічною допомогою цивільному населенню [1]. Організований спільно з дніпровськими волонтерами-підприємцями він працює з понеділка по суботу. Для отримання допомоги потрібно заповнити заяву на сайті spivdiia.org.ua та обрати «потребую допомоги». На даний момент кожен охочий може допомогти.

Таким чином, волонтерський рух активізується саме в пік кризових ситуацій. Українці самостійно гуртуються навколо реальних суспільних викликів, добровільно, безкоштовно виконують роботу задля досягнення поставлених цілей. Можна констатувати той факт, що армія України, місцеві органи влади, особи, які зазнали внутрішнього або зовнішнього переміщення тримаються на підтримці волонтерів, а отже на підтримці народу. Воно закріплює серед населення такі явища, як гуманізм та альтруїзм, та також спонукає нести відповідальність, не лише за себе, а й за своє безпосереднє оточення. У разі створення органами місцевої влади ефективної комунікації та співпраці з волонтерським рухом, створиться унікальний механізм вирішення соціальних проблем, та допоможе реалізовувати вже існуючі програми місцевого розвитку. А також співпраця з волонтерами дозволить підвищити довіру до органів влади, так як багатьох волонтерів місцеві жителі добре знають, адже звертались за допомогою саме до них коли потрібно було оперативно вирішувати питання.

Бібліографічні посилання

1. Кабінет Міністрів України - Юлія Лапутіна у Дніпрі обговорила з волонтерами нагальні потреби добровольців ТрО та цивільного населення. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/news/yuliya-laputina-u-dnipri-obgovorila-z-volonterami-nagalni-potrebi-dobrovolciv-tro-ta-civilnogo-naselennya> (дата звернення: 18.04.2022).

2. Місцеві ініціативи та залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування /Карий О.І., Панас Я.В./ Асоціація міст України – Київ, ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 176 с.

3. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19 квітня 2011 № 3236-VI – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text> (дата звернення: 15.04.2022).

4. Ресурс закінчується, допомоги потрібно все більше: як волонтери рятують життя у Харкові – Режим доступу : https://24tv.ua/resurs-zakinchuyetsya-dopomogi-potribno-vse-bilshe-yak-volonteri_n1948005 (дата звернення: 18.04.2022).

Чорна І.Ю.

Махначова Н.М.

*завідувач кафедри менеджменту та адміністрування, к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-
економічного університету*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Варто зазначити, що розвиток зарубіжних країн свідчить про те, що оптимізація територіальної організації влади, зміцнення місцевого самоврядування, формування самодостатніх територіальних громад неможливе без проведення децентралізації влади, яка є основою забезпечення високого рівня життя населення, надання якісних послуг на локальному рівні.

Децентралізація була обумовлена різними причинами, від потреби збільшення ефективності державних витрат та вирішення макроекономічних проблем (Аргентина, Бразилія, Індія, Нігерія) до застосування децентралізації як інструменту забезпечення більшої незалежності певних регіонів з різними культурними, етнічними та політичними питаннями (Канада, Швейцарія, Бельгія, Китай, Ефіопія). Загалом, існує три основні види децентралізації: політична, фінансова та адміністративна [1, с.12].

На разі в європейських країнах виділяють три основні моделі місцевого самоврядування, які склалися під час муніципальних реформ, а саме: англосаксонська, континентальна, змішана (табл.1). Основні ознаки, що притаманні децентралізації в європейських країнах:

- демократизація шляхом розвитку місцевої та регіональної автономії;
- максимально ефективного вирішення місцевих проблем;
- свобода через місцеву та регіональну автономію;
- економічна конкуренція між місцевим та регіональним рівнями [1, с. 13].

Незважаючи на існування різних моделей місцевого самоврядування та наявність національних особливостей у розподілі повноважень між місцевою та центральною владою, існують спільні ознаки, що характеризують децентралізаційні процеси в європейських країнах [1, с. 14].

Процес децентралізації в Латвії так само, як і в Україні, включав декілька окремих реформ. Бюджетна децентралізація розпочалася трохи раніше, ніж реформа терадмінустрою. До 2009 року тривала повна трансформація управління Латвії. Близько 19 років тривала реформа децентралізації, звідки можна зробити певні висновки:

1. Рівномірний розвиток територій.
2. Надання якісних послуг населенню.
3. Здатність до економічного розвитку території [2].

Місцеві органи влади Італії наділені правом самостійно встановлювати місцеві податки та збори, які є потужним джерелом фінансування локальних потреб. Італія належить до складу розвинених країн світу, для яких характерна множинність місцевих податків, що включають: групу прямих реальних податків (на нерухоме і рухоме майно, з власників транспортних

засобів, на професію, екологічний і т. д), групу прямих податків на доходи (прибутковий та на прибуток підприємств), податків на спадщину і дарування, непрямі податки на продаж (на роздрібний продаж, на продаж спиртних напоїв, на споживання електроенергії та газу, акцизи на бензин, тютюн, спиртні напої), збори і мита [3].

Важливою умовою децентралізації у Польщі було максимальне забезпечення самостійного функціонування кожного регіону, створення більш ефективних і прозорих політичних інститутів, і посилення інститутів громадянського суспільства.

Реформа у Польщі проходила кількома етапами. Першим кроком було створення гмін – територіальних громад. Гміною може бути місто, село, кілька сіл або район міста. Другий крок був спрямований на вищі рівні: повіти та воєводства. Так, з 1999 р. у Польщі існує 16 воєводств замість 49. Як наслідок, у країні змінився розподіл повноважень між центральними і місцевими органами влади. У процесі реформи була скорочена також кількість державних службовців, що позитивно вплинуло на зменшення бюджетних витрат на управління. Крім того, було реформовано механізм перерозподілу податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами [4].

Таблиця 1

Основні ознаки моделей місцевого самоврядування

Модель місцевого самоврядування	Країни, що використовують	Характеристика моделі
Англосаксонська	Велика Британія	Високий рівень автономії місцевого самоврядування, виборність та контроль з боку населення. Відсутність на місцях спеціальних державних уповноважених, на яких покладена функція контролю над органами місцевого самоврядування.
Континентальна	Франція, Італія, Іспанія, Бельгія, Нідерланди, Польща, Болгарія	Поєднання прямого державного управління і місцевого самоврядування. Певна ієрархія системи управління, в якій місцеве самоврядування є ланкою в порівнянні з державною владою. Обмежена автономія місцевого самоврядування.
Змішана	Німеччина, Австрія	У деяких ланках місцевого самоврядування виборний орган може бути і ланкою муніципального управління, і представником державної адміністрації.

Отже, децентралізаційні процеси в різних країнах мають як переваги, так і недоліки. Серед основних переваг децентралізації варто відмітити наступні: створення передумов для успішного розвитку громадянського суспільства; отримання мешканцями територіальних громад практичного досвіду участі у демократичних змінах; більш ефективний розподіл бюджетних ресурсів з метою вирішення нагальних потреб територіальної громади; створення сприятливих умов для розвитку місцевого господарства; сприяння розвитку економіки регіону і стратегічному плануванню; забезпечення прозорості і гласності прийняття рішень на місцях.

Бібліографічні посилання

1. Бібік Н.В. Аналіз міжнародного досвіду розвитку територіальних громад та визначення напрямків його впровадження в Україні. Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості. 2019. С. 5–14.

2. Сас О. Децентралізація в країнах Балтії та Скандинавії. Частина 1. 2016. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/2760>
3. Соколовська А.М., Кошук Т. В. Податкова політика в Україні в контексті тенденцій реформування оподаткування в країнах. 2012. №1. С. 94–115.
4. Крат М. В, Софій О.Т. Порівняльний аналіз процесу децентралізації Польщі. URL: <http://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2017/10/Porivnyalniy-analiz-protsesu-detsentralizatsiyi-Ukrayini-ta-Polshhi.pdf>

Єремєєва І. А.

доцент кафедри міжнародних відносин, к.і.н., доцент

Гордієнко А.

група Б-МВ-041,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ ІМІДЖЕМ ДЕРЖАВИ

В глобалізованому світі головними чинниками успішного розвитку держави на міжнародній арені є її імідж. Управління власним іміджем сприяє позитивному сприйняттю образу та бренду країни міжнародними акторами, що є необхідною умовою інтеграції держави у світове співтовариство. Необхідність формування позитивного іміджу держави у міжнародних відносинах отримала свій розвиток як цілеспрямоване управління враженням від держави. У сучасному міжнародному політичному маркетингу виділяються різноманітні підходи до державного іміджування: геополітичний, маркетинговий, брендинговий (табл. 1).

Таблиця 1

Методологічні напрямки міжнародного державного іміджмейкінгу

Напрямок	Об'єкт аналізу	Специфіка створюваного іміджу
Геополітичний	Географічний простір держави	Уявлення про географічний простір, як територію з певною державною політикою
Маркетинговий	Економічні та політичні процеси певної території	Імідж забезпечує економічний розвиток держави та її суб'єктів.
Брендинговий	Формальні та неформальні символи держави	Формування образів стійкої асоціації з певною державою. Полегшення її пізнаваності на міжнародній арені.

Геополітичний метод побудований на моніторингу географічного простору з погляду формування геополітичних прообразів, наприклад найбільш яскраві символи, образи та характеристики певних територій чи регіонів, які певною мірою створюють свідоме уявлення про державу. Інформація в міжнародному суспільстві про географічні регіони дає розуміння зовнішньополітичного курсу держави або припущення щодо його побудови та реалізації. Так, геополітичний образ України в міжнародному просторі інтерпретується як географічна та ментальна демаркація між Заходом та Сходом, буферна зона, що відмежовує Європу від Росії. Геополітичний підхід має мінімальне активне значення, адже під впливом географічних

чинників імідж держави формується стихійно на основі конкретних уявлень про її географічний простір.

Брендинговий підхід трактує імідж держави або конкретних її територій як бренд, який уособлює нематеріальні ресурси країни. Даний метод в основному орієнтований на туристичний сектор, а також на сегменти економічного, географічного, історичного та культурного іміджу. Бренд держави на міжнародній арені включає наступні компоненти: офіційна символіка держави (герб, гімн, прапор); неофіційна символіка держави (легенди, відомі особистості, унікальні експортні товари, найпопулярніші рослини чи звірі); історія країни та її лідер. Не менш важливим є цінність бренду, що формується продукцією підприємств країни, які є конкурентними у світовому просторі, наприклад одяг, техніка і автомобілі, зокрема, Франція асоціюється з Chanel, Christian Dior; Південна Корея – Samsung, Hyundai тощо. Важливо зазначити, що перевага брендингового методу в його прикладному характері та взаємозв'язку із практикою реалізації програм та їх результативністю.

Маркетинговий метод визначає міжнародний імідж держави, як образ, репутацію, суспільну думку про країну, продукцію, товари, послуги та репутацію лідера. Основними категоріями маркетингового методу є визначення «маркетинг місць» і «маркетинг територій», які забезпечують інтереси держави, її внутрішніх і зовнішніх суб'єктів, які визначаються за тим, наскільки держава зацікавлена у залученні зовнішніх акторів до своїх внутрішніх справ. Перевагою даного методу постійного управління міжнародним іміджом держави. Даний підхід орієнтований переважно на фінансові показники, основним завданням яких є фінансове благополуччя країни загалом. Соціально-економічні складові міжнародного іміджу безпосередньо пов'язані із забезпеченням політичного впливу країни на міжнародній арені, підвищенням її могутності у світовій спільноті та посиленням впливу на прийняття рішень світовою громадськістю. Саме тому враховується політичний потенціал маркетингового підходу. Провідні держави світу, створивши свої власні бренди, реалізують скоординовані урядом активні маркетингові стратегії з урахуванням економічних і політичних ситуацій в державі, її культурних та історичних особливостей, настроїв та сприйняття жителями унікальних рис держави.

Аналіз напрямків сучасного державного іміджмейкінгу дозволяє стверджувати, що імідж є керованою категорією, яку можна побудувати відповідно до політичних або економічних запитів; міжнародний імідж держави має певну вартість та є інструментом вирішення конкурентних задач, зокрема зміцнення статусу держави на міжнародній арені, що є головним критерієм ефективності державного іміджу

Бібліографічні посилання

1. Kotler, P. Country as brand, product, and beyond: a place marketing and brand management perspective. *Journal of Brand Management*. № 9(4/5). 2002. URL: <https://www.scholars.northwestern.edu/en/publications/country-as-brand-product-and-beyond-a-place-marketing-and-brand-m> (дата звернення - 12.04.2022).

2. Єремєєва І.А. Практичні аспекти формування міжнародного іміджу держави. *Регіональні студії*. 2021. №24. С.123-128.

Прокопчук Т. Р.

студентка гр. 073м-21-3

Прокопенко В. І.

професор кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління,

д.т.н., професор

НТУ «Дніпровська політехніка»

РОЗВИТОК МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ТЕОРІЇ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ СТОСОВНО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Однією з напрямів розвитку сучасних методів та техніки управління для досягнення визначених цілей є застосування інструментів управління проектами стосовно публічного управління. Управління публічними структурами з використанням методологічних засад теорії управління проектами забезпечує реалізацію проекту за складом та обсягом робіт, вартістю, часом, якістю, що задовольняє учасників. Як важливіші фактори успішного планування, організації, моніторингу, контролю й виконання всіх складових проекту стосовно публічного управління слід розглядати його масштаб, складність й інші характеристики, що обумовлені впливом методології, технології, команди та зацікавлених учасників. Таким чином акцентується увагу на економічній і адміністративній ролі органів державної виконавчої влади у забезпеченні суспільного розвитку територіальних громад, а також на актуальних напрямках покращення інструментів публічного адміністрування [1].

По суті багато процесів управління в суспільстві мають неструктурний характер, наприклад: переміщення робочої сили, вибір престижних професій, виховання підростаючого покоління тощо. Управління може мати природний (неструктурний) характер наприклад, управління демографічною ситуацією, коли в роки революцій, криз народжуваність природно знижується, також це виникнення необхідних суспільству професій для задоволення його нових потреб, приплив нових поселенців в громадське утворення. В цьому випадку соціальне управління здійснюється у формі саморегулювання, самоврядування державно організованого суспільства, територіального колективу. У той же час управління більш прогнозовано може здійснюватися на основі теорії управління проектами.

Серед основних підходів, які використовуються в сучасних методологіях управління проектами, виділяються системний, проектний, процесний та сценарний підходи. Доцільність використання того чи іншого підходу залежить від змісту, характеру, цілі, умов реалізації проекту та іншого.

Системний підхід дозволяє розглянути проект як безліч взаємопов'язаних елементів - систему, яка живе в динамічно мінливому оточенні. Найконцептуальнішою властивістю систем є керованість – здатність до підпорядкування цілеспрямованим впливам, що забезпечують стійкість функціонування, збереження або набуття системою тих чи інших якостей.

Проектний підхід характеризується чіткою орієнтацією на досягнення мети - створення продукту проекту. Інструменти управління проектами та програмами побудовані з урахуванням унікальності проекту або програми і забезпечення досягнення мети в заданій системі критеріїв.

Процесний підхід пов'язаний з необхідністю регламентувати і уніфікувати дії менеджерів проектів, привести їх до повторюваних процесів з описом вхідних і вихідних параметрів (ресурсів), а також набору дій, які перетворюють вхід у вихід. Процесний підхід прив'язується до певної предметної області (будівництво, інформаційні технології тощо) і дозволяє формалізувати дії проектного менеджера.

Сценарний підхід пов'язаний з процесами підготовки і прийняття рішень в управлінні проектами. Сценарії забезпечують швидке перенесення кращої практики в різноманітні процеси управління проектами.

У конкурентному оточенні організація управління часто спрямована на підтримку або створення конкурентної переваги по відношенню до інших організацій або конкурентної вартості продуктів. Діяльність організації має здійснюватися шляхом адаптації до зовнішнього оточення й внутрішньої динаміки, а також сприяти ефективному інвестуванню управлінських ресурсів для своєчасного досягнення запланованих показників. Оскільки сучасні методики потребують забезпечення значною кількістю ресурсів, то для здійснення стратегічних планів організації більш доцільно реалізовувати їх за допомогою програм, що мають виконуватися із залученням апарату проектного менеджменту Р2М [2]. Він, як складова програмного менеджменту, являє собою широко розповсюджений стандарт застосування інноваційного підходу до розвитку цінності продуктів проектів і організацій, котрий підтримує постійні покращення в діяльності проектних менеджерів. В системі знань Р2М, програма визначається як діяльність, в якій органічно поєднана група проектів для досягнення місії програми.

Бібліографічні посилання

1. Основи публічного адміністрування: навч.-метод. посіб. для самостійної роботи та практ. занять для студентів Інституту підготовки кадрів галузь знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право” / уклад.: Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун, О. М. Соловйова та ін. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. – 79 с.
2. Управління проектами в публічній сфері: навч. посібн. / Т.М. Безверхнюк, Н.О. Котова, С.А. Попов / За заг. ред. Безверхнюк Т.М. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 295 с.

Тимошенко Л. В.

доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

к.е.н., доцент

Косенко І. Ю.

студентка гр. 281-20-1

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ДОСВІД УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТОК МІСТА ОЛЕКСАНДРІЯ

В умовах децентралізації влади особлива увага приділяється управлінню сталим розвитком міста задля вирішення нагальних питань соціально-економічного розвитку та покращення екологічної ситуації.

Основні напрями державної політики щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів, правові та економічні шляхи їх реалізації визначено Концепцією сталого розвитку населених пунктів [1].

Управління сталим розвитком міста в умовах реалізації реформи децентралізації передбачає визначення стратегічних цілей, завдань і цільових пріоритетів, спрямованих на соціально-економічне зростання та досягнення екологічної рівноваги та покращення якості життя населення, що можливо за умови концентрації влади на базовому рівні [2].

Кожне місто потребує розроблення та ефективної реалізації стратегічного плану, в якому повинно бути передбачено узгоджене та скоординоване вирішення завдань економічної, екологічної та соціальної складових сталого розвитку.

У 2016 році в Україні розроблено першу стратегію розвитку міста в контексті Цілей Сталого Розвитку ООН до 2030 року. Така Стратегія сталого розвитку з'явилася у міста Олександрія Кіровоградської області. Метою Стратегії визначено створення сучасного європейського міста, привабливого для проживання та ведення бізнесу, базуючись на ефективному використанні наявних ресурсів, існуючих конкурентних перевагах міста, збереженні навколишнього середовища та розвитку людського капіталу, а також запровадженні інновацій й кращих світових практик управління сталим розвитком [3].

Першочерговими завданнями в рамках реалізації Стратегії сталого розвитку міста Олександрія стали [4]:

- розробка Міського інфраструктурного плану, спрямованого на досягнення Цілей Сталого Розвитку;
- створення в місті Центру Стратегічного Розвитку, відповідального за підготовку і реалізацію місцевих інфраструктурних планів, моніторинг виконання цих планів і стратегії, донесення до жителів міста інформації з питань, пов'язаних з їх реалізацією.

Реалізацію розробленої стратегії сталого розвитку передбачено здійснювати у два етапи [4]:

I. 2016 – 2020 рр. – розв'язання найболючіших проблем у життєдіяльності міста на засадах сталості та створення підґрунтя для досягнення Цілей Сталого Розвитку у 2030 році;

II. 2021 – 2030 рр. – трансформація міста у стале та розумне у розумінні Глобальної Стратегії Сталого Розвитку ООН (ЦСР 11).

Олександрійська міська рада та її виконавчі органи працюють відкрито та прозоро. Вся інформація про роботу міської влади розміщується на офіційному сайті. Постійно здійснюється контроль виконання завдань сталого розвитку з публічним розміщенням звітів про виконану роботу.

Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» та з метою удосконалення надання адміністративних послуг з грудня 2012 року у місті працює Центр надання адміністративних послуг. Робота Центру направлена на подолання проявів корупції при наданні адміністративних послуг, тому з цією метою в Центрі надаються послуги лише через звернення до адміністраторів Центру, які надають кваліфіковані консультації та відповідають за роботу «гарячої лінії» [5].

В місті значно розвинуті машинобудування, легка та харчова промисловість, сфера торгівлі та послуг.

Одним із стратегічних напрямків розвитку міста Олександрії міська влада визначила створення в місті індустріального парку. Вже у 2018 році «Індустріальний парк «Олександрія» внесений до реєстру індустріальних (промислових) парків України під №31 [6].

З метою впровадження енергоефективних технологій в сферу пасажироперевезень, зменшення викидів CO₂ в атмосферне повітря, виконання завдань Стратегії сталого розвитку Олександрійська міська рада затвердила «Міську програму створення муніципального транспортного підприємства міста Олександрії на 2019-2025 роки» [6].

В місті реалізуються заходи з енергозбереження та підвищення енергоефективності в будівлях бюджетної сфери м. Олександрія з метою впровадження енергоефективних технологій, економії енергоресурсів. Міська рада реалізує програму модернізації вуличного освітлення у місті.

В рамках програми «Безпечне місто» - створено підрозділ Олександрійської муніципальної поліції для профілактики злочинності в місті. Для зберігання і узагальнення інформації вуличних камер спостереження, її аналізу та систематизації створений спеціальний інформаційний центр [6]. У 2021 році була розроблена нова програма «Безпечне місто», яку передбачається виконати до 2025 р. Мета Програми довести кількість встановлених камер відеоспостереження у громадських місцях до 50 з можливістю подальшого збільшення з метою покриття найбільш відділених місць [5].

У 2021 році визначено стратегічні пріоритети відповідно до Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки та Плану заходів на 2021-2023 та «Стратегії сталого розвитку міста Олександрії до 2030 року») [5]:

- 1) «Конкурентоспроможна інноваційно-спрямована економіка, яка розвивається на засадах смарт-спеціалізації» та «Достойна робота для всіх»;
- 2) «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя населення» та «Комфортні умови проживання»;
- 3) «Сталий розвиток усіх територій»;

4) «Збереження екосистем та поліпшення екологічної інфраструктури» та «Рациональне господарювання».

Досвід Олександрії можна використовувати для реалізації цілей сталого розвитку і в інших містах та територіальних громадах України.

Бібліографічні посилання

1. Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1359-14#Text>
2. Н. В. Павліха, М. В. Войчук Концептуальні засади управління сталим розвитком міста в умовах європейської інтеграції та реалізації реформи децентралізації URL: https://re.gov.ua/re201803/re201803_029_PavlikhaNV,VoychukMV.pdf
3. Перша Стратегія Сталого Розвитку міста в контексті Цілей Сталого Розвитку до 2030 року URL: <https://appp.com.ua/blogpost/persha-strategiya-stalogo-rozvitku-mis/>
4. Стратегія сталого розвитку міста Олександрії до 2030 року. URL: https://olexrada.gov.ua/doc/eco/strategy2030_uk.pdf
5. Програма економічного і соціального розвитку Олександрійської міської територіальної громади на 2022 рік URL: https://olexrada.gov.ua/base/project/rada/proekt_r_4019.pdf
6. Звіт про виконання стратегії міста Олександрії за 2018 рік URL: https://olexrada.gov.ua/doc/eco/zvit_strateg_2018.pdf

Колеснік В.Д.*студентка групи 281-18-1***Шаповал В.А.***доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління**к.е.н., доцент**Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ

Під публічною сферою розуміють середовище соціального життя людей, в якому формуються колективні норми та громадська думка з приводу вирішення актуальних проблем та планів розвитку суспільства. Будь-яка діяльність людини пов'язана з результатами, які отримує суспільство: позитивними та негативними; поточними та перспективними; несуттєвими та критичними. В цьому контексті важливо підвищення рівня соціальної відповідальності на рівні особистості та різних груп (формальних та неформальних організацій, їх об'єднань тощо).

Соціальну відповідальність розуміють як «соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання і дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм, а у випадку їхнього порушення – застосування до порушника заходів впливу, передбачених цими нормами» [1]. За визначенням д.е.н. Колота А. М. [2] «соціальна відповідальність людини – це актуалізація особистістю соціально відповідальної поведінки, її постійне відтворення, – це уміння її здійснювати, демонструвати на практиці, втілювати у повсякденне життя». Отже, соціальна відповідальність визначатиме комплекс цільових орієнтирів та обмежувачів для суб'єктів в процесі прийняття та реалізації рішень.

Одним з проявів соціальної відповідальності суб'єктів є їх волонтерська діяльність. Поштовхом для активізації волонтерського руху в нашій країні став початок повномасштабного вторгнення Росії на територію України. Особливістю сучасної реалізації публічних волонтерських ініціатив стало широке використання інформаційних технологій. Проте, не лише IT-фахівці, але й представники інших професій та соціальних груп, розуміючи важливість отримання інформації для прийняття рішень, активно створювали різноманітні цифрові сервіси. Наприклад, командою українських програмістів створений Telegram-бот «SaveUA» [3], який допомагає координувати роботу волонтерів у різних областях України. Використання цього боту дозволяє нашим громадянам швидше знайти волонтерську допомогу або запропонувати власні волонтерські послуги. Чернігівські програмісти-волонтери розробили сервіс «Вкрай», який допомагає організувати громадянам доставку речей першої необхідності [4]. Міжнародна команда програмістів-волонтерів реалізує інформаційний проект «Stop War in Ukraine» [5], який є певною платформою, де концентрується міжнародна аудиторія, що підтримує Україну в боротьбі з російською агресією. Київські програмісти-волонтери розробили сервіс «Kordon.io» [6], який, завдяки даним зі стільників, пропонує динамічну мапу розташування російських військ на території України. Українські та міжнародні кібервійськові зламують та блокують російські сайти, наприклад, це Телеграм-канал «Креативні сили України» [7]. Представники Громадської організації «IT-паросток» [8] проводять безкоштовні навчальні курси з розробки сайтів та додатки iOS/Android в контексті значущості допомоги громаді з працевлаштуванням. Наведені публічні діджитал-сервіси не мали б можливості існувати без ініціативи приватних осіб та організацій різних форм та видів економічної діяльності.

Соціальна відповідальність також стосується держави, зокрема йдеться про застосування концепції гнучкого врядування в практиці представників законодавчої та виконавчої влади, що визначатиме швидке реагування держави на суспільні зміни: умови, тенденції, вимоги, засоби. Наприклад, проявом соціальної відповідальності є пропозиція

народних депутатів України [9] про кримінальну відповідальність за перешкоджання волонтерської діяльності з огляду на її сучасне поширення та супутні ризики. Суттєвим внеском держави в результативність волонтерської діяльності є підвищення ефективності надання адміністративних послуг, завдяки проєкту «Дія»: веб-портал, мобільний застосунок, бренд цифрової держави в Україні, розроблений Міністерством цифрової трансформації України. З початку повномасштабної війни застосунок «Дія» постійно вдосконалюється: в ньому з'явився «eДокумент» - цифрове посвідчення на період воєнного часу у разі втрати документів; в мобільному застосунку «Дія» громадяни України з окупованих територій можуть оформити тимчасове посвідчення внутрішньо переміщеної особи без фізичного відвідування Центрів надання адміністративних послуг.

Таким чином, громадяни України для якісного вирішення конкретних завдань забезпечення умов власної життєдіяльності можуть одночасно скористатись комплексом діджитал-сервісів з високим імпаکت-фактором від приватних волонтерів-розробників та держави. Чинником ризику для користувача подібних діджитал-сервісів є наявність фізичної складової надання послуги, коли її процеси пов'язані з фізичною діяльністю окремих людей та структур (організацій, підприємств). Для державних структур, з огляду на високий рівень формалізації процесів законодавчими нормами, зазначений ризик вважається більш високим. Тому, актуальним завданням дослідження є розвиток діджиталізованих сервісів надання державних адміністративних послуг в Україні.

Бібліографічні посилання

1. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. – 180 с. URL: <http://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf>
2. Колот А. Соціальна відповідальність людини як чинник стійкої соціальної динаміки: теоретичні засади / А. Колот // Україна: аспекти праці. - 2011. - № 3. - С. 3-9. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uap_2011_3_3
3. Створено Telegram-бот SaveUA для координації волонтерської допомоги. 03.03.2022. URL: <https://itc.ua/ua/novini/stvoreno-telegram-bot-saveua-dlya-koordinacziyi-volonterskoyi-dopomogi/>
4. Чернігівські програмісти розробили сервіс доставки допомоги «Вкрай». URL: <https://news.ternopil.ua/post2354136>
5. Грицфельдт Л. Програмісти-волонтери створили інформаційний ресурс Stop War In Ukraine. 14.03.2022. URL: <https://viva.ua/news/15878-ukrainski-programisti-volonteri-stvorili-informatsiyiy-resurs-stop-war-in-ukraine>
6. Київські айтишники запустили автоматичний сервіс з моніторингу активності армії РФ біля кордонів України. 21 лютого 2022. <https://dev.ua/news/kyivski-aitishnyky>
7. Єгорова А. Креативні сили України: ще один фланг інформаційної війни проти російських загарбників. 15.03.2022. URL: <https://cs.detector.media/community/texts/184773/2022-03-15-kreatyvni-syly-ukrainy-shche-odyn-flang-informatsiynoi-viyny-proti-rosiyskykh-zagarbnykiv/>
8. Скрипін В. Волонтери «ІТ-паросток» задарма вчать робити сайти або додатки iOS/Android та допомагають з подальшим працевлаштуванням. 04.04.2022 URL: <https://itc.ua/ua/novini/volonteri-it-parostok-zadarma-vchat-robiti-sajti-abo-dodatki-ios-android-ta-dopomagayut-z-podalshim-praczevlashtuvannyam/>

Кулініч В.С.

студент гр. 281-20-1

Касьяненко Л. В.

доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва

та публічного управління, к.е.н., доцент

Національний Технічний Університет «Дніпровська Політехніка»

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ВЛАДИ, БІЗНЕСУ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Війна. Найжахливіше слово, яке може існувати в сучасному світі. Гинуть люди, знищуються техніка та інфраструктура, витрачаються величезні кошти, які могли бути витрачені на розвиток країн. Війна впливає на населення, країну та світ в усіх сферах життя: економічних, соціально-психологічних, матеріально-технічних тощо. Але вона об'єднує населення країни в боротьбі з ворогом. Всіх об'єднує єдина мета – боротьба з ворогом і повна перемога.

На початку війни всі населені пункти поставили собі одну конкретну мету – оборонитися. Міська влада закликала громадськість та бізнес у взаємодії та консолідації, за для того щоб забезпечити місто, захисників та Територіальну Оборону всім необхідним, бо тільки разом вони змогли б створити відповідні оборонні позиції, блок-пости, траншеї тощо. Але не вже місцева влада не змогла би впоратися самотійно? Змогла, але на це пішов би не один і навіть не два тижні. У міській влади є обмежені ресурси та фінанси, а отже, питання щодо побудови того ж блок-посту могло розтягнутися не на один день. Це зрозуміло населенню нашої країни в усіх сферах життєдіяльності, від державних діячів до підприємців, тому вони і вирішили, що варто в цьому питанні працювати єдиним фронтом. Влада почала надавати техніку, матеріали, спеціалістів з різних сфер, певні ресурси, громадськість займалася фізичною роботою, а бізнес, в свою чергу, або надавав свій продукт безкоштовно або допомагав іншим методом. Так на побудову блок-поста (конструкція, яка виконувала захисну функцію та функцію контрольно-пропускного пункту) витрачався 1-2 дні в залежності від складності. Бізнес та влада надавали громадськості матеріали: пісок, мішки, шини, бетонні плити, колючий дріт тощо. Окрім того, кафе та ресторани годували добровольців, які будували ці споруди, абсолютно безкоштовно. А місцева влада надавала техніку та наявні ресурси для виконання певних задач. І це далеко не все. Хтось з підприємців годував добровольців та територіальну оборону, хтось за власні гроші купував все необхідне на блок-пости, хтось за купував матеріали на Територіальну Оборону та інше. Це була умовна консолідація зусиль, без домовленостей чи розподілу обов'язків або навіть переговорів. Всі просто зрозуміли, що саме зараз, як ніколи раніше, треба забезпечити безпеку собі, свої родині, своєму дому та підприємству, своїй країні.

І до сьогодні бізнес й подалі підтримує та забезпечує територіальні оборони на містах, жертвує кошти на Збройні Сили України, громадськість захищає міста та боронить нашу Україну, а влада, зі свого боку, робить все можливе, аби життя продовжувалося. Зараз діють податкові канікули, надається допомога у відновленні роботи, підприємці та постачальники працюють за більш дешевими цінами. Це все з тією метою, аби економіка продовжувала працювати. Навіть в умовах війни взаємодія між владою, бізнесу та громадськістю посилилася та зміцнилася. Коли всі мають одну єдину ціль – це викликає розуміння, що перемога вже близько. Але при цьому, країна продовжує працювати, підприємницька діяльність відновилася та навіть готуються запускати нові підприємства, громадськість боронить всіх від злісного ворога. «І на оновленій землі, врага не буде супостата. І буде син, і буде мати. І будуть люде на землі».

Красоченко К.Ю.

студентка гр. 073м-21-3

Прокопенко В. І.

професор кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління,

д.т.н., професор

НТУ «Дніпровська політехніка»

ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Управління організацією ґрунтується на результатах складного науково-методичного дослідження, де управління розглядається як функція організованої системи, що забезпечує збереження її структури, підтримання режиму діяльності, реалізацію прийнятих програм та досягнення поставленої мети. Управління здійснюється в умовах складних соціально-економічних систем, яким притаманні динамічний характер, самоуправління та здатність до впорядкування.

Особливістю управлінського апарату є його здатність переводити організацію з одного стану в інший. Цей процес уможливорює стабілізацію та розвиток системи, збереження її якісних властивостей, підтримання динамічної взаємодії з середовищем. Такі системи функціонують в умовах безперервних змін внутрішнього і зовнішнього середовищ, тому завдання управління полягає в тому, щоб оперативно реагувати на них. Виконання завдання забезпечується своєчасною перебудовою її функціональної та організаційної структур відповідно до встановлених закономірностей й тенденцій.

Теорія управління є результатом науково-методичних досліджень та практичних розробок. Головними проблемами були неефективність та нерациональні витрати на обслуговування управлінської системи. Такі недоліки, а також хаос, складність та, як наслідок, втрата мети, привернули увагу багатьох вчених. За існуючим підходом, спочатку проблема поділяється на частини, а потім – на фрагменти. Таким чином, складні задачі стають більш легкими для управління. Проте, ця легкість досягається за рахунок прихованої значної втрати взаємозв'язків досліджуваних факторів.

Здатність розуміти основні взаємозв'язки, що впливають з часом на поведінку складних систем надають менеджерам можливість оцінки у цілому. У сучасних організаціях завдання менеджерів полягає в тому, щоб зрозуміти систематичні процеси, що керують людською поведінкою та використовувати їх. Мистецтво розуміння системи полягає в умінні виявляти причини, що лежать в основі змін.

Осмилення й використання систем дозволяє менеджерам створити таку організацію, яка має характеристики, аналогічні складним адаптивним системам. В такому випадку, формується високо децентралізована система, де незалежно від кількості факторів впливу на рішення, що приймається на локальному рівні, зберігається порядок у всій системі та вона постійно адаптується до змін. За таким підходом керівники можуть проводити експерименти у своїх організаціях для виявлення прихованої динаміки складних систем.

Підприємство може виготовляти велику номенклатуру виробів. Наприклад, воно має два альтернативні джерела постачання потрібної сировини. Раптом припинилося постачання цієї сировини. Перший постачальник не постачає сировини, оскільки закінчився термін дії контракту на поставку, другий не постачає, оскільки вийшов з ладу транспортний засіб. Припинили роботу декілька дільниць у цехах, які були технологічно пов'язані з виготовленням продукції з цієї сировини. Для прийняття рішення у даному випадку використовуються відомі в менеджменті підходи: системний, ситуаційний чи обидва.

Іванченко Г.В.

*доцент кафедри менеджменту та адміністрування, к.е.н, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут Держаного торговельно-економічного
університету*

ВЗАЄМОДІЯ ТА СПІЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ВЛАДИ: ПРИКЛАД МІСТА ВІННИЦІ

Розвинуте громадянське суспільство є невід'ємною складовою всіх демократичних правових держав світу. Сильна держава неможлива без розвинутого громадянського суспільства, яке має стати дієвим чинником державотворення за умови конструктивного та соціально відповідального діалогу з державою в межах правового поля.

З метою налагодження ефективної взаємодії органів виконавчої влади з громадськими інститутами 26 лютого 2021 року Вінницькою міською радою було прийнято рішення Про затвердження Стратегії розвитку Вінницької міської територіальної громади до 2030 року – Стратегії 3.0 (Стратегія). У Вінницькій територіальній громаді одним із важливих завдань є забезпечення високих стандартів надання муніципальних послуг на всій території громади. Відповідно до Стратегії місто прагне утверджуватися як сильна громада, залучити жителів різного віку і різних категорій до активного громадського життя, ухвалення рішень, спільної реалізації соціально значущих проєктів, а також підтримка інститутів громадянського суспільства.

Відповідно до цілі 2.4. «Взаємодія та спільна відповідальність громадянського суспільства та влади» Стратегії, місто Вінниця прагне до створення середовища, що підтримує людей, які потребують особливої уваги, сприяє інтеграції людей поважного віку в активне життя, допомагає швидко реінтегруватися у суспільство людям, які опинилися у складних обставинах. Забезпечення цього є спільною відповідальністю влади та громадянського суспільства [5]. Реалізація цілі 2.4. «Взаємодія та спільна відповідальність громадянського суспільства та влади» Стратегії передбачає виконання ряду заходів, а саме: піклування про людей поважного віку та їх інтеграція в активне життя громади. Тенденція старіння населення притаманна і Вінницькій громаді; підтримка людей, які опинилися в кризових ситуаціях (безхатьки, жертви торгівлі людьми, постраждалі від домашнього насильства та їхні діти); сприяння освіті протягом життя, громадянська освіта; посилення та подальше застосування інструментів впливу громадян на ухвалення рішень і підтримки їхніх ініціатив; підтримка організаційної спроможності та ініціатив інститутів громадянського суспільства, сприяння комунікації між інститутами громадянського суспільства з органами влади та підприємцями; посилення спеціалізації інститутів громадянського суспільства щодо надання послуг.

У 2021 році в місті було за ініціативи інституцій громадянського суспільства було проведено ряд заходів та реалізовано ряд проєктів щодо виконання вищезазначеної цілі Стратегії. Так у Вінницькій міській територіальній громаді створюють умови для всебічного розвитку та підтримки людей похилого віку. У Вінницькій громаді в рамках Програми «Громада відкритих можливостей для людей похилого віку Вінницької МТГ» було створено дорадчо-консультативний орган Раду Поважних при міському голові. До неї увійшли 16 вінничан, які працюватимуть на громадських засадах [4].

За ініціативи ГО «Центр Поділля-Соціум», для людей поважного віку у Вінниці було реалізовано проєкт соціальний паспорт «Картка життя». В даному документі міститься інформація про вік людини, контакти родичів або соціального працівника, відомості про алергічні реакції, прийом медикаментів для оперативного надання інформації відповідним екстреним службам. Реалізація даного проєкту має на меті допомогти самотнім людям у випадках, коли виникне загроза їхньому життю та здоров'ю.

З метою підтримки людей, які опинилися в кризових ситуаціях Муніципалітет спільно з ГО «Кризовий центр «Ми поруч» орендував двоповерховий будинок для мам з дітьми або вагітних, на будь якому терміні вагітності. У кризовому центрі забезпечують одягом, їжею, надають психологічну і юридичну допомогу, підшують роботу.

Місто створюватиме та підтримуватиме муніципальні, громадські, приватні ініціативи, що сприяють освіті протягом життя та підвищенню громадянської свідомості в усіх куточках громади [5]. У Вінниці за ініціативи ГО «Центр Поділля-Соціум» та Вінницької міської ради за підтримки DVV International в Україні було створено Центрі Освіти Дорослих. У центрі планують навчати освоювати сучасні технології, фінансові інструменти та правові і юридичні питання. особлива увага в рамках реалізації проекту та можливості долучитись до навчальних подій, буде приділятися людям передпенсійного та пенсійного віку, внутрішньо переміщеним особам, учасникам та учасницям АТО/ООС, людям з інвалідністю та молодим мамам, що мають маленьких дітей.

Посилення та подальше застосування інструментів впливу громадян на ухвалення рішень і підтримки їхніх ініціатив. Вінницька громада розвиватиме ефективні дієві інструменти (Бюджет громадських ініціатив, електронні петиції, громадські слухання, громадські експертизи, місцеві ініціативи, публічні консультації тощо), якими жителі громади можуть скористатися для впливу на ухвалення рішень, підвищуватиме інформованість про такі інструменти, зокрема для залучення ресурсів громади на реалізацію локальних проектів у мікрорайонах [5]. За результатами дослідження реалізованого на замовлення КП «Інститут розвитку міст» за фінансової підтримки проекту «ПРОМІС» у партнерстві з Аналітичним центром Cedos організації громадянського суспільства під час якісного дослідження відмічають: співпраця з органами влади є налагодженою, однак вплив організацій на міську політику залишається незначним; організації мають більший вплив у тих сферах, де є брак компетенції або ресурсів у представників/-ць органів місцевого самврядування; секторами, де організації відчувають свій вплив, є соціальна політика, хороше врядування, мобільність, доступність неформальної освіти, гендерної політики; громадські організації відзначають, що можливість взаємодіяти та впливати на міську політику базується на особистих контактах та на попередньому досвіді успішної співпраці; найбільш розповсюдженими механізмами співпраці є персональні зустрічі, участь у розробці стратегій, участь у розробці програм розвитку, круглих столах, робочих групах, громадських обговореннях, написанні скарг, звернень тощо [2].

Таким чином, громадянське суспільство відіграє важливу роль в міському розвитку: посилення демократичного врядування в місті, представлення та захист інтересів різних груп населення, моніторинг та контроль діяльності ОГС, реалізація інноваційних проектів, критичне осмислення напрямків розвитку, підвищення якості життя у Вінниці тощо. У місті Вінниця реалізується практика делегування своїх повноважень у наданні спеціалізованих послуг інститутам громадянського суспільства, формуються умови щодо розвитку спроможності громадських організацій задовольняти потреби різних соціальних, культурних, вікових груп.

Бібліографічні посилання

1. «Кожна сім'я — маленька трагедія»: як у вінницькому кризовому центрі допомагають родинам налагодити життя. Вінницький інформаційний портал. URL:<https://vezha.ua/ponad-15-napryamkiv-bezkoshtovno-u-vinnytsi-vidkryly-tsentr-osvity-doroslyh/>(дата звернення: 25.04. 2022).
2. Дослідження реалізоване на замовлення КП «Інститут розвитку міст» за фінансової підтримки проекту «ПРОМІС» у партнерстві з Аналітичним центром Cedos. URL:https://mistozmistiv.vn.ua/wp-content/uploads/2021/01/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82_1_renew_12_%D1%88%D1%80%D0%B8%D1%84%D1%82_public.pdf (дата звернення: 25.04. 2022).
3. Зміцнення співпраці виконавчої влади з громадськими організаціями - на часі. URL:<http://vin.gov.ua/news/ostanni-novyny/21245-zmitsnennia-spivpratsi-vykonavchoi-vlady-z-hromadskymy-orhanizatsiiamy-na-chasi> (дата звернення: 25.04. 2022).
4. Соціальний захист осіб похилого віку та ветеранів. Вінницька районна державна адміністрація. URL: <https://www.vinrda.gov.ua/news/ostanni-novyny/sotsialnyi-zakhyst-osib-pokhyloho-viku-ta-veteraniv> (дата звернення: 25.04. 2022).
5. Стратегії розвитку Вінницької міської територіальної громади до 2030 року – Стратегії 3.0. URL:<https://www.vmr.gov.ua/stratetiia> (дата звернення: 25.04. 2022).

Сергієнко Т.І.*доцент кафедри міжнародних відносин к.п.н., доцент,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ***ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ, БІЗНЕСУ ТА ГРОМАДИ**

Реалії сьогодення свідчать, що взаємодія держави, бізнесу та громади є необхідною умовою якісного, своєчасного виконання функцій регулятора взаємовідносин між різними соціальними групами. Актуальність обраної теми обумовлена численними теоретичними дослідженнями та узагальненням як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Серед зарубіжних науковців слід відмітити праці І. Жданової, М. Копчинської, Г. Сілласте, А. Скоча, Е. Лес; вітчизняних – Ю. Гузенка, О. Доніка, Т. Курінної, Т. Ніколаєвої, Ф. Ступака, І. Суровцевої, Л. Хобти. Цією проблемою також займалися М.Кейзеров, В.Тененбаум, Ф.Бурлацький, І.Фарбер, М.Байтін, А.Тіковенко, Ю.Тихомиров та інші. Принципи та форми взаємодії органів публічної влади з громадськістю розкрито у роботах О.Бабінової. Вчені Е.Афонін, Р.Войтович та Л.Гонюкова розглядають громадську участь у творенні та здійсненні державної політики. Проте, не зважаючи на наявність значної кількості наукових публікацій щодо взаємодії органів держави, бізнесу та громади, деякі теоретичні аспекти носять дискусійний характер і потребують додаткового дослідження.

Отже, зазначимо, що традиційною формою взаємодії держави, бізнесу і громади є соціальне партнерство. Партнерство як форма відносин ґрунтується на добровільному співробітництві, взаємній довірі і підтримці, поділу прав, зобов'язань і відповідальності сторін з метою отримання додаткових конкурентних переваг [1, с.9]. Партнерство існує в різних формах і між різними організаціями, воно може бути орієнтоване на різні питання, зокрема на співпрацю в бізнесі, на ринку праці або в соціальній сфері [4, с.180]. Також, зазначимо, що важливе місце у формуванні стабільних партнерських відносин посідає суспільство. Це впливає на ефективність бізнесу, якість роботи, рівень купівельної спроможності, стабільні умови праці. Процвітаюче соціальне середовище стимулює розвиток бізнесу та стимулює його соціальну відповідальність. Успішний бізнес створює робочі місця, інвестує у виробництво товарів та послуг, позитивно впливає на рівень якості професійні здібності своїх працівників. Це вимагає формування такого рівня співіснування, коли держава задовольняє потреби бізнесу, не втрачаючи власної економічної ефективності.

Щодо визначення терміну «соціальне партнерство», то у сучасному світі він тлумачиться як засіб співробітництва різних сфер суспільного життя. При цьому не можна забувати, що соціальне партнерство традиційно означає відносини у соціальній сфері між працівниками та роботодавцями, які формуються за участю держави. Вважається доцільним зазначити, що соціальне партнерство визначається як співпраця та взаємодія роботодавців і профспілок, зокрема при порушенні умов найму та гарантуванні права працівників на участь у вирішенні проблем, пов'язаних з організацією [3, с. 21].

До основних принципів соціального партнерства належать:

- відповідність законодавства;
- повноваження представників сторін;
- рівність сторін у свободі вибору та обговорення питань, що становлять зміст колективних договорів і відносин;
- добровільне зобов'язання сторін;
- систематичний контроль і відповідальність за виконання зобов'язань.

Основна мета соціального партнерства полягає в спільній розробці, прийнятті та реалізації соціально-економічної й трудової політики, заснованої на збалансованості інтересів суспільства, безробітних і роботодавців. Щодо сфери соціального партнерства, то вона включає:

- досягнення консенсусу щодо правового захисту трудових прав працівників, використання найманої праці з дотриманням вимог безпеки, здоров'я та безпеки праці

працівників, оплату та відтворювальну-стимулюючу функції заробітної плати, права працівників на своєчасну виплату заробітної плати;

- забезпечення нормальної роботи та відпочинку;
- встановлення порядку ведення колективних переговорів, вирішення колективних трудових спорів тощо.

Основним інструментом соціального партнерства є колективно-договірне регулювання соціально-трудова відносин, яке здійснюється через систему угод у федеральному, галузевому, територіальному, професійному рівнях, а також через укладені колективні трудові договори на підприємствах, в організаціях та установах.

Отже, формуючи взаємовідносини ефективної співпраці між державою, бізнесом та громадою необхідно пам'ятати, що вони повинні бути прозорими і рівноправними, враховувати потреби всього населення, зокрема неформального сектору економіки. Однією з сучасних форм взаємодії є державно-приватне партнерство на засадах соціальної відповідальності в соціальній сфері. Щодо соціальної відповідальності, то вона передбачає об'єктивно обумовлену необхідність дотримання бізнесом основних правил, вимог, принципів та відповідальність за вплив своїх рішень та діяльності на суспільство і навколишнє середовище через прозору і етичну поведінку, яка сприяє стійкому розвитку, включаючи здоров'я і добробут суспільства та враховує очікування зацікавлених сторін [2, с. 530].

Тож, зазначимо, що сьогодні суспільство і бізнес зацікавлені в спільному соціальному вирішенні проблеми, тому від держави очікують підтримку щодо реалізацію спільних соціальних проектів, участь у вирішенні проблем у сфері освіти, науки, екології, охорони здоров'я тощо. Але, функціонувати система соціального партнерства може лише виконуючи ефективно певні умови:

- коли економіка розвивається, а держава веде активну соціальну політику в інтересах більшості населення;
- коли розробляються парламентські форми демократії та інститути громадянського суспільства, які забезпечують представництво інтересів різних соціальних груп;
- коли організації робітників (профспілки) мають достатню владу та авторитет у суспільстві.

Бібліографічні посилання

1. Венгер О.М., Сергієнко Т.І. Принципи взаємодії органів державної та публічної влади з інститутами громадянського суспільства. *Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів: матеріали Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Одеса, 23 квітня 2021р. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», Центр соціально-відповідальних досліджень «Politicus», 2021. С. 8-11.

2. Герман В.О., Сергієнко Т.І. Соціальна відповідальність як найважливіший фактор стійкості розвитку організації і суспільства в цілому. *Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: [матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18 лютого 2021 р.)]* / відп. ред. О.М. Павлова, К. В. Павлов, Л. В. Шостак, А. М. Лялюк. Луцьк, 2021. С. 529-531.

3. Гутуряк К.О. Сучасний стан соціального партнерства в Україні. *Ефективна економіка*. 2010. № 5. С. 21-24.

4. Сергієнко Т.І. Теоретико-концептуальні виміри соціальної відповідальності у контексті формування партнерських взаємовідносин між державою, бізнесом та суспільством. *Тенденції та перспективи розвитку менеджменту в умовах глобальних викликів: матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. (28 травня 2021 р., м. Херсон) / за ред. Н.В. Кириченко, Н.Д. Худік та ін. Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2021. С. 179-180.*

*Антонюк В.В.**студентка гр. 281-18-1**Лола В.В.**доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління,
к.держ. упр.**Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"*

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ВЛАДОЮ ТА СУСПІЛЬСТВОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Реалії нашого сьогодення вимагають від влади перегляду методів взаємодії з громадянами. Це обумовлено низкою зовнішніх чинників, які не дозволяють використовувати традиційні інструменти (зокрема там, де має бути фізична присутність) або роблять їх неефективними, а також зміною пріоритетів суспільного розвитку, а, отже, й такої взаємодії: забезпечення безпеки громадян та захист територіальної цілісності України – основне завдання влади в умовах війни України з РФ. Тому подальші зміни в способах комунікації між владою та суспільством, завдяки використанню можливостей новітніх цифрових технологій, якими може скористатися будь-яка людина, яка має смартфон, повинні ефективно допомогти досягненню поставлених цілей – Перемоги.

Одним з наочних прикладів трансформації є проєкт «eПідтримка» [1, 2, 3]. Спочатку вона використовувалася як мотивація робити вакцинацію проти COVID-19 громадянам, які після щеплення другої дози могли отримати грошову винагороду та скористатися певними категоріями послуг: кінотеатри, залізничні та авіаквитка по Україні, театри, музеї, книжки, освітні курси, спорт зали та інше. Проте, зараз функціонал цього проєкту трансформувався, на вимогу викликів воєнного часу: таку функцію почали використовувати для підтримки найманих працівників зі сплаченим ЄСВ за 4-ий квартал або ФОПів, які проживають в зоні активних бойових дій. Також, гроші з картки «eПідтримки» можна переслати на спеціальний рахунок ЗСУ та використовувати виплати без обмежень. Станом на 30-те березня було подано 4,4 млн. заявок на отримання грошової допомоги, з них 3,3 млн. вже отримали, що складає 22 млрд. гривень [4].

Усім відомий додаток «Дія» [5] теж зазнав трансформації. Виходячи з питань з безпеки, багато серверів та послуг наразі є недоступними. Проте в додатку «Дія» були внесені певні зміни. Електронні документи досі доступні, окрім цього є функції допомоги армії через фонд «Повернись живим» та чатбот «eВорог». Також, доступні послуги податків ФОП, гра «eБайрактар», «Дія Радіо», «Дія TV», «eПідтримка», залишення заявки про пошкоджене майно та COVID-сертифікати.

Крім того, слід відзначити інтерактивний характер тих можливостей, які надає додаток «Дія»: через нього було перераховано 250 млн. гривень у фонд «Повернись живим», подано 66 тисяч заявок про пошкоджене майно через російське вторгнення, 250 тисяч українців скористалися чатботом «eВорог» та приблизно 2 млн. українців спробували знищити окупантів через гру «eБайрактар» [6]. Тому такими нововведеннями активно користуються громадяни від початку нового вторгнення російських окупантів.

Таким чином, застосунок «Дія» став дієвим інструментом комунікаційної взаємодії між владою та суспільством не лише в умовах мирного часу, а й в умовах війни. Важливо наголосити на його інноваційності: коли початково «Дія» створювався як можливість поліпшити отримання громадянами послуг онлайн, то на сьогодні – це дієвий цифровий інструмент комунікації між владою та громадянами, що забезпечує не лише отримання послуг від держави, а й зворотній зв'язок від суспільства.

Окрім трансформації «Дії», з боку влади було здійснено ще ряд заходів для удосконалення комунікації з населенням в нових умовах, зокрема, створено чатботи в месенджері Telegram для комунікації громадян з публічними органами влади. Наприклад, Кіберполіція та Міністерство цифрової економіки України створили чатботи [6, 7], де громадяни можуть викладати геолокації ворожої техніки (окупанта), додавати фото та відеопідтвердження, надсилати посилання на інформаційні ресурси, які розповсюджують ворожу пропаганду, фейки, дезінформують населення для створення паніки. Це є @evorog_bot та @stop_russian_war_bot (для повідомлення перебування ворожої техніки) @stopdrugsbot (для перевірки невідомих та підозрілих ресурсів), @stoprussiachannel (для повідомлення про диверсійні ресурси). Також від СБУ було створено ще один чатбот @russian_war_tribunal_bot через який можна надавати докази воєнних злочинів російських окупантів [8].

Крім того, публічною владою були не тільки створені нові чатботи, а й нові платформи, як dokaz.gov.ua та warcrimes.gov.ua (для збирання доказів воєнних злочинів окупантів), culturecrimes.mkir.gov.ua (для збирання доказів воєнних злочинів проти культурної спадщини) та mywar.mkir.gov.ua (можливість поділитися своєю історією під час війни) [9, 10, 11, 12].

СБУ за підтримки кіберфахівців YouControl та Artellence створив новий додаток «ТиХто» [13], за допомогою якого можна легко перевірити підозрілу особу та ідентифікувати його особистість. За допомогою цього додатку можна дізнатися, чи відповідає фото в паспорті дійсності, чи є паспорт недійсним або вважається втраченим; чи перебуває людина в державному розшуку або накладені на неї санкції РНБО, чи присутня ця особа в реєстрі терористів, базі «Миротворець»; чи перебуває авто особи в розшуку. Цей додаток повинен полегшити перевірку підозрілих осіб на блокпостах, під час комендантської години або на входах в укриттях.

Отже, удосконалення застосування інформаційно-комунікаційних технологій в процесі взаємодії влади та суспільства не обмежуються тільки функціонуванням державних сайтів. Була проведена суттєва робота щодо трансформації платформи «Дія» та всіх пов'язаних з нею проектів – від онлайн сервісу, що забезпечує надання державою послуг населенню до дієвого інструменту взаємодії влади та громадян. З цією метою, зокрема, створено нові чатботи та платформи, для виявлення ворога, фіксування його злочинів та ідентифікації особи.

Таким чином, у результаті трансформації комунікативної взаємодії влади та суспільства не тільки було створені нові та удосконалено ті, що вже існували, інструменти такої взаємодії, а, що є визначальним, відбулася трансформація цілей та змісту такої комунікації: отримання своєчасного зворотного зв'язку від суспільства в умовах загрози безпеці громадян та необхідності захисту суверенітету та територіальної цілісності України. Тому можна стверджувати, що нові кризові умови функціонування системи публічного управління в Україні, спричинені війною з РФ, не лише не привели до регресу у взаєминах між владою та громадянами, а навпаки, дали поштовх для подальшого, більш інтенсивного розвитку у цій сфері. Взаємодія влади та суспільства отримала нові якості: вона стала більш прозорою, доступною, гнучкою, резистентною, що стало можливим завдяки застосуванню цифрових технологій та інноваційних підходів.

Бібліографічні посилання

1. Деякі питання надання допомоги в рамках Програми «Підтримка» : Постанова Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2021 р. № 1272 : зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1272-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.04.2022).
2. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р. № 1272 : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2022 р. № 58. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/158-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.04.2022).

3. Питання надання у 2022 році застрахованим особам одноразової матеріальної допомоги у зв'язку із втратою частини заробітної плати (доходу), робота (економічна діяльність) яких тимчасово зупинена внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2022 р. № 199. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/199-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.04.2022).

4. Мінцифри: Встигніть подати заявку в Дії, щоб отримати 6500 грн еПідтримки. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-vstignit-podati-zayavku-v-diyi-shchob-otrimati-6500-grn-yepidtrimki> (дата звернення: 15.04.2022).

5. Дія: мобільний застосунок. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. Version 3.0.40. Дата оновлення 26 березня 2022 р.

6. Дія – державні послуги онлайн: сторінка в соціальній мережі Instagram. URL: <https://www.instagram.com/diia.gov.ua/> (дата звернення: 15.04.2022).

7. МВС України: офіційний Телеграм-канал Міністерства внутрішніх справ України. URL: https://t.me/mvs_ukraine (дата звернення: 15.04.2022).

8. СБУ збирає факти про воєнні злочини РФ: діють чат-бот, «гарячі» лінії, меседжери та пошта. СБУ: офіційний веб-сайт. URL: <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-zbyraie-fakty-pro-voieni-zlochyny-rf-diiut-chatbot-hariachi-linii-mesedzhery-ta-poshta> (дата звернення: 15.04.2022).

9. Російсько-українська війна: докази: веб-сайт. URL: <https://dokaz.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2022).

10. Кримінальна відповідальність за #RussianWarCrimes: веб-сайт. URL: <https://warcrimes.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2022).

11. Кримінальна відповідальність за злочини РФ проти культурної спадщини України: веб-сайт. URL: <https://culturecrimes.mkip.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2022).

12. Моя війна: веб-сайт. URL: <https://mywar.mkip.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2022).

13. «ТиХто». ГУР Міністерства оборони України: офіційний веб-сайт. URL: <https://gur.gov.ua/content/tykhoto.html> (дата звернення: 15.04.2022).

Новікова М.

гр. Б-МВ-041

Єремєєва І.А.

*доцент кафедри міжнародних відносин ДДУВС, к.і.н., доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В ПОГЛЯДАХ ДЕНІЕЛА БЕЛЛА

Сучасний етап розвитку цивілізації визначається переходом до цифрового та інформаційного суспільного простору, що актуалізує необхідність дослідження нових інформаційних технологій, ролі інформації та знання у суспільному, політичному та економічному житті. Глобальний інформаційний простір забезпечує ефективну інформаційну та комунікативну взаємодію людей, їхній доступ до світових інформаційних ресурсів, а також задоволення потреб в інформаційних продуктах та послугах. Висока дослідницька активність у сфері вивчення інформаційного простору призвела до формування значної кількості концепцій інформаційного суспільства. Новий етап у розвитку таких концепцій пов'язується з виходом у 1973 р. книги Белла «Прийдешнє постіндустріальне суспільство», яка посилила

інтерес до цієї проблематики і спричинила появу багатьох футурологічних концепцій 70-х років ХХ ст.

Постіндустріальне суспільство Белл визначає як суспільство, в економіці якого пріоритет перейшов від виробництва товарів до виробництва послуг, проведення досліджень, організації системи освіти і підвищення якості життя, технічні фахівці стали основною професійною групою, а впровадження нововведень все більшою мірою стало залежати від теоретичних розробок [2]. Тобто за концепцією Белла основою економічного розвитку є теоретичне знання, тому суспільство є живим за рахунок розвитку інновацій та соціального контролю змін, метою яких є передбачити майбутнє та усвідомити природу інновацій. Ідея переродження постіндустріального суспільства в інформаційне суспільство відображається в науковій праці Д. Белла «Соціальні рамки інформаційного суспільства» (1980 р.). Інформаційне суспільство, за Д. Беллом представляє собою нове трактування постіндустріального суспільства, що підкреслює не його стан у послідовності етапів суспільного розвитку (тобто після індустріального суспільства), а основу визначення його соціальної структури – інформацію [3].

У постіндустріальному суспільстві, як зазначає Д. Белл, формується нова еліта, що реалізується через компетентності і високу кваліфікацію, яких індивіди набувають завдяки освіті. Тепер статус у суспільстві не визначається кількістю наявної власності, що одержується або успадковується в результаті підприємництва, або певної політичної позиції. В результаті чого збільшується роль теоретичного наукового знання, на думку Д. Белла, «постіндустріальне суспільство є суспільство знання у двоякому сенсі: по-перше, джерелом інновацій дедалі більшою мірою стають дослідження і розробки...; по-друге, прогрес суспільства... визначається успіхами в царині знання» [1]. Тобто у розвитку технічного, технологічного та іншого пізнання головну роль відіграє інформація, а нові знання є ключовим інструментом змін у суспільстві. Тому важливим у сучасному суспільстві є розвиток новітніх технологій. У концепції Д. Белла, звертається увага на те, що широке поширення теоретичного знання ґрунтується на його здатності до уніфікації і кодифікації. Теоретичне знання в постіндустріальному суспільстві набуває нового статусу: воно перетворюється на джерело інновацій. Нове знання Белл розглядає як вісь, навколо якої може бути організована нова технологія, економічне зростання та стратифікація суспільства. Він вважав, що капіталізм під впливом нових технологій трансформується в нову соціальну систему, вільну від соціальних антагонізмів [5].

У статті «Соціальні рамки інформаційного суспільства» Белл обґрунтовує думку, що ознаки «постіндустріального суспільства», про яке він писав в 70-ті роки ХХ ст., стали реальністю в 80 – 90 рр. ХХ ст. під впливом комп'ютерних технологій передачі та відтворення інформації та розвитком телекомунікаційних і космічних мереж зв'язку й передачі інформації [5]. Саме стрімке накопичення інформації, пришвидшення її темпів та породжені нею зміни у способі виробництва та в укладі суспільного життя, стали наріжним каменем побудови практично всіх без винятку теорій інформаційного суспільства [4]. Вільне поширення даних технологій у будь-які сфери людської діяльності дозволяє стверджувати, що постіндустріальне суспільство можна інтерпретувати, як інформаційне.

Розвиток інформаційних технологій стає дедалі актуальнішими у житті кожної людини. Концепція інформаційного суспільства Д. Белла чітко описує суть та мету розвитку нових концепцій про інформацію та інформаційний простір. Відбувається формування нового суспільства з новими поглядами та розвитком сучасних технологій. Активний вплив на усі сфери людської діяльності, полегшує умови існування та надає суспільному розвитку більшого динамізму. Таким чином, постіндустріальне суспільство перетворюється на

інформаційне, де головною рисою є прийняття рішень на основі розвитку нових технологій, інформаційно-комунікативних технологій та інших наукових галузей.

Бібліографічні посилання

1. Дзьобань О.П., Жданенко С.Б., Від “інформаційного суспільства” до “інформаційної безпеки”: до проблеми концептуалізації сутності понять Інформація і право. № 2(29)/2019. С. 60-73.
2. Кальницький Е. А.. Концепція постіндустріального суспільства Деніела Белла як підґрунтя формування концепцій інформаційного суспільства. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» № 5 (19) 2013. С. 137-142.
3. Політанський В. Концептуальні ідеї розвитку інформаційного суспільства. Підприємництво, господарство і право і право. № 4 2017. С. 140-144.
4. Поліщук Р. М. Криза ідентичності в умовах глобалізації та посилення інформаційно-комунікативних процесів. Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 49. С. 70-73.
5. Штанько В. І. Інформаційне суспільство: соціально-філософські проблеми становлення: Навчальний посібник. Харків: ХНУРЕ, 2012.

Грищенко О.А.

студентка групи 281-18-1

Шаповал В.А.

доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

к.е.н., доцент

Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"

СУТНІСТЬ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ ТА СИСТЕМНІ ЗАСАДИ ЇЇ ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ

Електронна демократія є явищем, що з'явилося в сучасному суспільстві внаслідок розвитку та поширення інформаційно-комунікаційних технологій. Прихильники електронної демократії впевнені, що її практичні інструменти онлайн-спілкування допоможуть подолати проблеми дефіциту часу суб'єктів громади для обговорення політичних рішень. Це сприятиме підвищенню рівня громадської активності людей та створенню міцного підґрунтя подальшого розвитку громад.

Передумови виникнення електронної демократії закладені в другій половині 20 століття соціологами, філософами та політологами, які продовжували розвиток концепції громади на тлі посилення індивідуалізму в суспільстві. Вони закликали до формування нової етики спільнот (громад), наголошували на перевагах утворення міцних емоційних громадських відносин навколо місцевості. Електронна демократія створює вектор руху до ідеальної сфери публічних комунікацій, яка дозволить громадянину:

- вільно приймати участь в публічних дебатах;
- уникати тотального контролю приватної думки з боку державних структур;
- самостійно обмежувати вплив медійних структур;
- уникати соціальної нерівності;
- ініціювати публічні обговорення.

Розглянемо детальніше наведені характеристики онлайн-комунікації в публічній сфері. Вільний вибір громадянина щодо його участі в публічних дебатах обумовлений його інтересами, доступом до інформації стосовно поточних та майбутніх дебатів в різних мережах, відкритістю самих мереж – дискусійних платформ, відсутністю примусу до участі в дебатах.

На відміну від представницького формату публічних дискусій (спілкуються лише представники груп), велика кількість та приватність учасників відкритих дискусій сприятиме підтримці високого рівня свободи слова як ознаки демократичного суспільства.

Кожна людина сучасного суспільства перебуває в потужному інформаційному просторі, яке створюється діяльністю великої кількості медійних структур та фізичних осіб. Лише усвідомлений вибір людини дозволить чинити критичний аналіз повідомлень, вибір та обмеження джерел формування індивідуального інформаційного простору.

Відсутність необхідності фізичної участі в онлайн-дискусіях дозволяє учаснику приховати (не оприлюднювати) свій соціальний статус, створити віртуальний образ й таким чином відчувати себе більш впевнено, виявляти активність: наприклад, в коментарі поставити запитання та висловити власну думку може кожен. Тому, засоби (інструменти) електронної демократії сприятимуть залученню більшої кількості учасників та розкриттю їх потенціалу громадської активності.

Розуміючи власні інтереси та погляди на оточення, громадянин матиме можливість виступити з ініціативою публічного діалогу, а також сформулювати запит до органів державної та місцевої влади. Спрощення процедури започаткування публічної дискусії, дистанційність такої ініціативи, відсутність необхідності контактувати з представниками повноважних владних структур підвищує рівень громадської активності.

В листопаді 2017 року Кабінетом міністрів України схвалена Концепція розвитку електронної демократії в Україні та план заходів щодо її реалізації [1]. Цей документ обов'язково поширюється на діяльність центральних органів влади та має рекомендований характер для органів місцевого самоврядування, підприємств та організацій комунальної форми власності. В Концепції визначено, що електронна демократія – це «форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій в демократичних процесах» [1]. Така форма відносин повинна поширюватись на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівні публічної сфери. Окрім підвищення ініціативності громадян в ініціації та обговоренні рішень, важливим вбачається формування підзвітності суб'єктів владних повноважень. Отже, йдеться про підзвітність громадянину: «наявність правил, норм і механізму для відкритого доступу громадянам щодо діяльності суб'єктів владних повноважень» [1].

Зі змісту заходів етапів реалізації цієї Концепції видно, що Кабінет міністрів України взяв на себе відповідальність в короткий проміжок часу реалізувати комплексну програму змін, що передбачає кардинальне оновлення нормативного, технічного, програмного та людського забезпечення комунікацій в публічній сфері. Метою реалізації другого етапу впровадження Концепції є формування базових інструментів електронної демократії в різних сферах суспільного життя. Основним показником таких перетворень вважається динаміка електронної участі громадян, тобто їх активність у використанні інструментів електронної демократії. Це стосується таких основних сервісів, які надають структури державної та місцевої влади, а також державні організації:

- Е-петиція;
- Е-звернення;
- Е-консультація;
- Бюджет участі (Громадський бюджет).

В 2020 році більше 92% органів державної влади та місцевого самоврядування мали доступ до мережі Інтернет, найменший рівень під'єднання до Інтернет спостерігається в органах судової системи – 87,9%. Можливість використання інструментів електронної демократії надавали 84% органів судової влади, що обумовлено захистом прав громадян та великим обсягом звернень з відповідних підстав. Серед органів державної влади та місцевого

самоврядування лише 19-22% пропонували інструменти е-демократії. Відповідні інструменти пропонували 7% державних організацій (установ, закладів),

З огляду на поширеність електронних сервісів від органів державної влади та місцевого самоврядування, можна вважати, що на теперішній час в Україні сформований лише базовий перелік основних інструментів електронної демократії. Також треба враховувати, що такі сервіси є інноваційними продуктами для суспільства, а життя сучасного громадянина України зазнало кардинальних змін внаслідок війни з РФ. Тому, важливо здійснювати моніторинг використання інструментів е-демократії, визначати способи їх вдосконалення та шляхи підвищення ефективності використання.

Таким чином, мережа Інтернет та індивідуальні технічні засоби комунікації створюють гнучкі та самокеровані «точки входження» громадянина до публічної сфери та його участі в підготовці й прийнятті політичних рішень. Йдеться про широкі можливості громадянина обговорювати в різних групах спільні проблеми та ідеї, що передуватиме ініціації впливу на компетентні структури державної та місцевої влади. Ефективність та результативність використання інструментів е-демократії обумовлена компетентністю суб'єктів публічних відносин, їх спроможністю чинити відповідальні дії, передбачені алгоритмом використання зазначених інструментів. Отже, електронна демократія та її інструменти – це інноваційна платформа здійснення публічних комунікацій задля формування високо розвинутого суспільства майбутнього, яка потребує постійного моніторингу та вдосконалення.

Бібліографічні посилання

1. Розпорядження Кабінету міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р. «Про схвалення Концепція розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>

Корнієнко Л.О.

гр. Б-МВ-041

Єремєєва І.А.

*доцент кафедри міжнародних відносин ДДУВС, к.і.н., доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

ДО ПИТАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

До проблем становлення та розвитку інформаційного суспільства зверталось багато дослідників. Питання, пов'язані з проблемами подальшого розвитку глобального інформаційного суспільства піднімалися на міжнародних самітах та конференціях різного рівня. Концепція інформаційного суспільства виникла Японії на зламі 1960–1970-х років, а у 1970-1980-х роках, вона була конкретизована та осмислена американськими та англійськими вченими. Інформаційне суспільство як постіндустріальна форма соціально-економічної організації базується на масовому використанні інформаційно-телекомунікаційних технологій. Зростання темпів суспільного розвитку супроводжується зміною структур громадянського суспільства – виникнення мережевих спільнот та організацій. У цих умовах органи державної влади відчувають потребу в нових, більш ефективних технологіях управління. Автор класичної концепції інформаційного суспільства американський соціолог-футуролог Елвін Тоффлер акцентує увагу на тому, що процес переходу людства до інформаційного суспільства є більш фундаментальним ніж ідея щодо лінійного продовження попереднього розвитку, оскільки це зумовлено якісним перетворенням суспільства. Базовими

науковими роботами Тоффлера у сфері дослідження інформаційного суспільства є «Третя хвиля», «Шок майбутнього» та «Метаморфози влади». Тоффлер досліджує історичний розвиток суспільства, а точніше етапи його перетворення, які у його праці визначаються, як «хвилі». Науковець виділяє три основних хвилі: перша хвиля – аграрна, яка тривала до XVIII століття; друга хвиля – індустріальна, яка тривала до 50-х років XX століття; третя хвиля – постіндустріальна, яка почалася з 50-х років XX століття й триває до сьогодні.

Розвиток техніки та їх вплив на суспільство впродовж трьох хвиль описуються Елвіном Тоффлером як розвиток, який «симетрично» поширюється. За Тоффлером, економіка не відіграє провідну роль в сучасному суспільстві. Значне місце, на сьогодні, припадає на інформаційно-комп'ютерні технології, їх розвиток, потужність та активне використання. Це є основою третьої хвилі, як у минулому для першої та другої хвилі було характерно для розвитку землеробки та індустріальних технологій.

Перша хвиля спричинила створення напівурбанізованих суспільств, у яких стали можливі прояви культурних і соціальних інновацій та зникнення малих соціальних груп, які раніше складали основу людських поселень. Протягом другої хвилі індустріалізація надає можливість маргіналізованим соціальним групам вільно користуватися здобутками нового суспільства й прискорила розвиток науки, техніки та культури. За третьої хвилі відбуваються зміни в процесах взаємовідносин сучасних держав, у способі організації сучасного суспільства та в економічній діяльності, тобто формуються нові засоби комунікації. Таким чином, цивілізація, що формується під час третьої хвилі, є рушійною силою для суспільства.

Не менш важливим пунктом у концепції Тоффлера є прогнозування розвитку інформаційного суспільства. Науковець зазначає на формуванні нових суспільних відносин, що складаються за принципом формування об'єднань людей на певних автономних територіях, пов'язаних спільними поглядами та традиціями. Даний розвиток можливий завдяки новим технологіям, які дозволять самостійно змінювати спосіб життя. У результаті чого потреба в некваліфікованій праці зменшується, одночасно з цим зростає потреба у фахівцях, здатних мислити креативно, самостійно приймати рішення і використовувати інноваційні технології. Таким чином, можемо дійти висновку, що трансформації в новому суспільстві стимулюватимуть людей до розвитку навичок миттєво реагувати та пристосовуватися до змін.

Таким чином, головною ідеєю концепції інформаційного суспільства Тоффлера є твердження, що суспільство, яке раніше називалося постіндустріальним, стрімко трансформувалося в інформаційне, основною ознакою якого є виробництво та поширення інформації, перетворення її на основний вид послуг та товар. Головна увага приділяється інтеграції інформаційних технологій, наукових галузей та знань, що перетворюються на автономний ресурс, на основі якого приймаються найважливіші та необхідні рішення. Держава, яка прагне рівноправної інтеграції у глобальний загальносвітовий інформаційний простір, повинна розробити та поетапно реалізовувати ефективну національну інформаційну політику, яку слід розглядати як пріоритетне завдання державного управління щодо забезпечення переходу до інформаційного суспільства.

Бібліографічні посилання

1. Білоусов О.С. Розвиток концепцій інформаційного суспільства: від формування теорії постіндустріалізму до сучасності. Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 49. С. 60–68.
2. Єремєєва І.А. Проблеми бюрократії в контексті політологічних досліджень. Гуманітарний журнал. 2013. №3. С.30-40.
3. Політанський В. Концептуальні ідеї розвитку інформаційного суспільства. Підприємництво, господарство і право. 2017. №4. С. 140-144.

Вовк Т. Ю.*гр. Б-МВ-041***Єремєєва І. А.***доцент кафедри міжнародних відносин ДДУВС, к.і.н., доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В КОНЦЕПЦІЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УЧАСТІ ЙОНЕЗІ МАСУДИ

Інформаційне суспільство отримало свій розвиток на фоні стрімкого зростання науково-технічного прогресу та збільшення обсягів інформації, що потребувало нових систем обробки інформації, які дозволяли б переводити інтелектуальні дані у стандартні механічні форми, що полегшують пошук та обробку. Обробка інформації ключовою у різних сферах життя на чому відбувається розвиток економіки знань. Знання відрізняються від інформації практичним застосуванням і корисністю. Перші комп'ютери, електронні засоби обробки інформації з'являються наприкінці 1940-х років. Але саме в 1960-ті роки комп'ютери набувають стандартизованих параметрів та поширюються, посилюючи свою роль в економіці та науці. Пріоритет знань, збільшення швидкості обробки інформації, впровадження нових технологій веде до змін у системі управління, до нових вимог до організації процесів усередині організації

В інформаційному суспільстві основним чинником майбутнього розвитку є вміння розумно використовувати інформацію. Кожне використання людиною будь-якої інформації визначається як системотворчий чинник соціального прогресу. Складники, які формують інформаційне суспільство, виникають під впливом економічних, соціологічних та культурних чинників. В цілому інформаційне суспільство, є продуктом сучасності, складовою епохи постмодернізму. Концепції інформаційного суспільства пояснюють його сутність, визначають майбутні перспективи розвитку. Українське законодавство визначає інформаційне суспільство, як суспільство, в якому кожен має змогу в повній мірі отримувати, накопичувати та розповсюджувати інформацію, сприяючи суспільному, науковому та економічному розвитку. Тобто, актуальність вивчення концепцій інформаційного суспільства обумовлена його системним впливом на розвиток людства в цілому.

Більшість вчених епохи постмодернізму вважають що, сучасне людство входить в нову епоху соціокультурних перетворень, рушійною силою яких є інформаційна складова. Технічний потенціал та економічні можливості перетворюють світ в цивілізацію з принципово іншими можливостями в сфері технологій. Автором однієї із найпопулярніших концепцій інформаційного суспільства є Йонезі Масуда, японський соціолог та директор Інституту інформаційного суспільства. Актуальність концепції Йонезі Масуди обумовлена важливістю відновлення економіки Японії після Другої світової війни. Головним досягненням Й. Масуди як дослідника інформаційного суспільства є наукова робота «Інформаційне суспільство як постіндустріальне суспільство» основна ідея якої полягає в необхідності інновацій в інформаційних технологіях для реформування економічної та політичної сфер Японії. Він вважав, що трансформація має складатися зі збільшення кількості та якості інформації, а суспільство повинно бути безконфліктним та безкласовим, тому що зростання рівня конфліктності прямо корелює із збільшенням проблем у державі.

Масуда стверджував, що індустріальне суспільство повинно змінитися на постіндустріальне, що спричинить появу нового типу людей, тобто на зміну "Homo sapiens" прийде "Homo intelligence", так як саме інтелектуальна діяльність впливає на глобальний стан справ. Саме у концепції «Інформаційне суспільство як постіндустріальне суспільство» Масуда

виклав думку, яка в майбутньому стала пророчою, про початок виникнення нового глобального суспільства, назва якої була «комп'ютонія». Дослідник обґрунтував основні характеристики цієї концепції та її принципи, завдяки яким зараз формується сучасна політична та економічні сфери. Основними складовими принципів цієї концепції, виступали: базова структура де комп'ютерна технологія, це невід'ємна частина інформаційного суспільства; інтелектуальне виробництво, яке повинно стати невід'ємною частиною сучасного інформаційного суспільства, без інтелектуального виробництва неможливо створити провідну економіку; інформаційні технології на думку Масуди це майбутнє людства, комп'ютерні технології впливають на можливість масового виробництва когнітивної, систематизованої інформації, технології і знань.

У монографії «Комп'ютопія» Масуда здійснив порівняльний аналіз індустріального та інформаційних суспільств, які склалися із різних інституцій. Завдяки порівнянню було виділено три типи соціальних проблем: «шок від майбутнього» у зв'язку з швидкими соціальними трансформаціями; дії терористів; зазіхання на індивідуальну самостійність та кризи підконтрольності. Саме з цими проблемами зараз стикається сучасний світ.

Проаналізувавши, всі теоретичні складові концепції інформаційного суспільства, можна зробити висновок що дослідники кінця ХХ століття вже мали плани перебудови індустріального суспільства на інформаційне. Концепція Масуди аналізує саме ці два суспільства, які мають багато спільних та відмінних політичних аспектів, кожен з яких впливає на інформаційний світ. Перевага теоретичних роздумів Масуди полягає у виявленні та доведенні необхідності досягнення безконфліктності у суспільстві, що допоможе побудувати майбутнє суспільство та вплинути на можливості розвитку інформаційного суспільства. Інформаційне суспільство має переваги над мілітаризованим індустріальним світом. Формування інформаційного суспільства викликає необхідність вирішення складного завдання – створення соціально-психологічної моделі поведінки члена інформаційного суспільства, виявлення методів впливів, які забезпечать нормальну адаптацію та комфортне існування людини в умовах інформаційного суспільства, зменшать суспільні протиріччя.

Бібліографічні посилання

1. Білоусов О.С. Розвиток концепцій інформаційного суспільства: від формування теорії постіндустріалізму до сучасності. Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 49. С. 60–68.
2. Єремєєва І.А. Проблеми бюрократії в контексті політологічних досліджень. Гуманітарний журнал. 2013. №3. С.30-40.
3. Masuda Y. Hypothesis on the genesis of homo intelligens. Futures. Guilford. 1985. Vol. 17. № 5. P. 479–494.

Кравцова Т.В.

доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування, к.т.н., доцент

Лащенко О.В.

доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування, к.держ.упр., доцент

Кравцов О.В.

доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування, к.х.н., доцент

Навчально-науковий інститут державного управління

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ГРОМАДИ

На сьогодні, у зв'язку з російською агресією, наша країна несе численні економічні втрати та збитки. Станом на 11.04.2022 року загальні збитки української економіки через війну коливаються від 564 млрд. доларів до 600 млрд. доларів. В цю оцінку, крім інфраструктурних збитків, входять також непрямі втрати. Наприклад, зниження ВВП, припинення інвестицій, відтік робочої сили, додаткові витрати на оборону та соціальну підтримку тощо. За 47 днів російської агресії в Україні пошкоджено, зруйновано або захоплено щонайменше 23 тис. кілометрів доріг і 37 тис. квадратних метрів житлового фонду. Постраждали щонайменше 277 мостів та мостових переходів, 10 військових аеродромів, 8 аеропортів та 2 порти [2].

Зрозуміло, що одним із завдань післявоєнного відродження економіки держави буде досягнення територіальними громадами високого рівня фінансової спроможності при вирішенні питань місцевого значення, що передбачає стимулювання та підтримку інвестиційної активності, тому що вихід із економічної кризи, спричиненої військовим вторгненням РФ, на пряму залежить від державної та місцевої економічної політики, важливою частиною якої є інвестиційна складова. Вдало сформована та імplementована інвестиційна політика, а також налагоджений процес місцевого управління фінансовими ресурсами забезпечить розвиток і ефективне функціонування територіальних громад у післявоєнний період.

Інвестиції є одним із інструментів та джерелом підвищення конкурентоспроможності територіальних громад, оскільки про конкурентоспроможність територіальної громади свідчить її інвестиційний потенціал. Підготовка інвестиційних проєктів – інвестиційно привабливих пропозицій, які можуть привернути увагу потенційних інвесторів, слугуватиме важливим інструментом їх залучення.

Для залучення інвестицій у територіальні громади вагому роль відіграватиме місцева влада, яка має створити:

- умови для співпраці з європейськими організаціями та фондами, що займаються фінансовою підтримкою регіонального розвитку;
- регіональні інституційні платформи для діалогу між представниками банків, бізнес-асоціацій та бізнесу що до покращення доступу до кредитних ресурсів і фінансових послуг;
- мережі інформаційно-консультаційних послуг;
- системи моніторингу інвестиційних проєктів, що реалізуються в рамках державно-приватного партнерства, та контролю за їх реалізацією [3]

Однак, зважаючи на досвід довоєнного функціонування інвестиційної політики територіальних громад, можна виокремити певні проблеми, які заважали інвестиційної активності громади, а саме:

- відсутність комплексної державної програми стимулювання інвестиційної діяльності в Україні та її регіонах зокрема;
- низька управлінська спроможність та ефективність управлінських дій органів місцевого самоврядування;
- недостатність засобів стимулюючого характеру щодо впливу на потенційних інвесторів;

- брак або низька якість програм територіального розвитку, розроблених органами управління територіальними громадами;
- низька активність органів місцевого самоврядування у сфері залучення інвестицій.
- не врегульовані законодавством України відповідні можливості у межах компетенції органів місцевого самоврядування стосовно пільг іноземним інвесторам;
- низький кредитний рейтинг України та її регіонів, слабкі позиції стосовно легкості та ефективності ведення бізнесу [4,5].

Перелічені аспекти мали проблемний вплив на інвестиційні процес у територіальних громадах.

Вирішення даних проблем та недопущення їх у майбутньому в період відбудови економіки України та її територіальних громад можливо здійснити за допомогою таких інструментів:

- тактичне і стратегічне планування соціально-економічного розвитку територіальних громад з урахуванням можливостей активізації інвестиційної політики;
- забезпечення ефективного попереднього та поточного держфінконтролю за діяльністю територіальних громад;
- налагодження максимально прозорої діяльності місцевих органів влади та її контроль з боку громадськості;
- формування бази даних для потреб широкого кола інвесторів щодо економічного і правового середовища, інвестиційного потенціалу та конкурентних переваг території;
- запровадження і постійна підтримка дії ефективних каналів поширення інформації щодо потреб і можливостей території, в тому числі рекламного характеру: реалізація інформаційної політики, спрямованої на формування сприятливого інвестиційного клімату та іміджу територіальної громади;
- налагодження міжсекторної співпраці «влада – громада», «влада – бізнес» на засадах відкритості й прозорості ухвалення та провадження управлінських рішень: активна участь і посередництво в налагодженні ділових контактів між представниками місцевих бізнесових кіл і потенційними інвесторами;
- адміністративний і консультативний супровід інвестиційних проектів [4,5].

Водночас, для підвищення інвестиційної активності громади необхідно:

- визначення пріоритетних напрямів залучення іноземних та вітчизняних інвестицій шляхом проведення всебічного аналізу соціально-економічного стану та інвестиційного потенціалу території;
- надання допомоги суб'єктам підприємницької діяльності у розробці інвестиційних проектів та пошуку інвесторів для їх реалізації;
- удосконалення консультативної та аналітичної роботи у сфері інвестування у територіальних громадах.
- гарантування державою та місцевими органами влади прав всіх учасників інвестиційного процесу [1, 5].

Пошук інвесторів слід здійснювати за такими напрямками:

- участь у міжнародних виставках, економічних та інвестиційних форумах із залученням суб'єктів господарювання всіх форм власності;
- забезпечення наявності інформації про громаду та інвестиційні проекти (пропозиції) у мережі Інтернет;
- використання міжнародних, міжрегіональних зв'язків членів громади [1].

Успішне виконання вищевикладених заходів сприятиме активізації інвестиційної діяльності в муніципальних утвореннях, значно підвищить інвестиційну привабливість муніципальних утворень для інвесторів, підтвердить надійність їх економічного стану, слугуватиме запорукою залучення додаткових коштів для інвестиційної діяльності в муніципалітеті для розвитку економіки громад у післявоєнний період.

Бібліографічні посилання

1. Гуцуляк І.Т. Інвестиції, як можливе джерело фінансування розвитку об'єднаних територіальних громад. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет конференції*, 17–19 березня 2021 р. Ч. 2. Львів: ЛНАУ, 2021. С. 270 – 272.
2. Інфраструктурні збитки від війни перевалили за 80 мільярдів доларів. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/04/11/685571>.
3. Кльоба Л. Г., Кльоба Т. Л., Кльоба С. М., Характеристика інструментів підвищення конкурентоспроможності територіальних громад. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 46 – 55.
4. Ніколюк О. В. Проблеми формування ефективного самоврядування об'єднаних територіальних громад. *Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття: матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конференції 19-20 жовтня 2021 року*. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2021. С. 347 – 349.
5. Поліщук Т. С. Інвестиційні процеси як інструменти забезпечення економічного розвитку територіальних громад: *матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конференції «Малиновські читання» 5 жовт. 2021 р.* Острого: Вид-во НУ «Острозька академія», 2021. С. 26 – 27.

Комарова К.В.*доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління
к.е.н., доцент***Фракянець К.Е.***студентка гр. 281-19-1**Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»***ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Розвиток сучасного суспільства вимагає створення нових форм співпраці та взаєморозуміння, які характеризуватимуться ще більшою оперативністю, відкритістю, прозорістю, ефективністю та якістю. Головним завданням органів місцевого самоврядування є розв'язання різноманітних питань місцевого значення у межах своєї компетенції. Весь цей процес не може обійтися без якісних взаємовідносин та комунікаційного процесу. Без розбудови ефективних комунікацій, без повного інформування про плани розвитку громади і широкого залучення громадян до їх реалізації в сучасних умовах будь-яка громада не має шансів розвиватися.

Оскільки основоположним стратегічним документом для громади є Стратегія розвитку, комунікаційна стратегія є допоміжною для її реалізації та спирається на визначені в ній цілі та завдання. Комунікаційна стратегія має сприяти результативній роботі органу місцевого самоврядування та жителів громади в напрямку створення комфортних умов та досягненню ними цілей і завдань, що впроваджуються в рамках Стратегії розвитку територіальної громади, Програми соціально-економічного розвитку та інших проектів і програм, що реалізуються на території громади.

Термін комунікація в органах місцевого самоврядування визначається як рух інформації; інструмент діалогу між учасниками управлінського процесу; складова процесу взаємодії влади і громадянського суспільства. Ефективний комунікаційний процес дає змогу залучати членів громади до процесу ухвалення рішень, отримувати зворотний зв'язок від різних груп громадськості, досягати відкритості та довіри.

У процесі управління організацією використовуються різні типи комунікацій: комунікації між організацією та зовнішнім середовищем; внутрішні комунікації (формальні комунікації, неформальні комунікації, вертикальні комунікації, горизонтальні комунікації).

Внутрішні комунікації – це головний інструмент для формування самоврядної команди. Більшість проблем у стосунках між людьми пов'язані з відсутністю або низькою якістю комунікаційної практики. Основна мета внутрішніх комунікацій – це налагодження ефективних та лояльних відносин між працівниками та керівництвом. Основна умова ефективності цього процесу – наявність зворотного зв'язку. Основним завданням внутрішньої комунікації є:

– Інформувати про цілі та стратегічні наміри влади, про результати роботи, про зміни. Процес інформування має бути надійним, постійним та своєчасним. Мета – надати працівникові всю інформацію, необхідну для продуктивної роботи, що дає змогу відповідати на запитання сторонніх заінтересованих сторін.

– Мотивувати, створювати відчуття значущості роботи та уваги до співробітників на емоційному рівні. Мета – стимулювати особисту активність, творчість та ентузіазм працівників.

– Спрямувати шляхом створення орієнтирів та формування ідентичності, усвідомлення вимог структури, створення лояльності. Комунікація повинна насамперед вести до формування довіри.

Отже, налаштування внутрішніх комунікаційних процесів у громаді має вирішувати такі завдання: мотивування мешканців до спільної (партнерської) реалізації стратегії розвитку громади; зміцнення почуття приналежності до громади; стимулювання креативної участі у розвитку громади; впровадження інноваційних рішень; робота із засобами масової інформації місцевого, регіонального, обласного, національного рівнів; робота з іншими ОТГ та Асоціаціями

Комунікація між організацією та зовнішнім середовищем – це обмін інформацією із стейкхолдерами. Налаштування зовнішніх комунікаційних процесів у громаді має вирішувати наступні завдання: заохочення до встановлення зв'язків органу місцевого самоврядування із середовищем за рамками установи: різноманітними цільовими групами (мешканцями, партнерами, бенефіціарами, лідерами думок, благодійниками тощо), засобами масової інформації, представниками інших ОТГ, регіональної та національної влади тощо; поширення позитивного іміджу органу місцевого самоврядування через поведінку та ставлення до проблем громади.

Актуальність формування іміджу органів влади пов'язана передусім з кризовими тенденціями розвитку сучасного українського суспільства. Суттєві негативні зрушення у всіх сферах життєдіяльності суспільства впливають на соціальне самопочуття населення України.

Формування іміджу – це процедура, спрямована на створення у людей (в аудиторії іміджу) певного образу об'єкта (прототипу іміджу) з певною оцінкою цього образу у вигляді усвідомленої чи неусвідомленої думки про цей образ (прототип) задля досягнення психологічного привернення уваги аудиторії іміджу до певного об'єкта. Формування іміджу органів державної влади, у тому числі іміджу органів місцевого самоврядування, – це складний процес, який вимагає координації діяльності не тільки інформаційних служб, а й структурних підрозділів, які займаються зв'язками з громадськістю [1].

Проведений аналіз джерел з даної проблематики дає підстави виділити основні принципи формування позитивного іміджу органів публічної влади, до яких слід віднести наступні:

– далекоглядність (стратегічність) органів влади, яка характеризує їх здатність запропонувати громадянам перспективні та ефективні програми розв'язання суспільно-політичних та економічних проблем;

– справедливість органів влади, яка пов'язується із законністю, відкритістю та прозорістю їх діяльності;

– стабільність функціонування органів влади створює ефект передбачуваності та перспективності процесів реалізації публічної політики.

Створення позитивного іміджу публічного службовця має великий вплив на сприйняття його як особистості, формування авторитету та поваги. Після формування іміджу, питання взаємовідносин формується інакше, тому що люди самі прагнуть до взаємодії. Бажання співпрацювати завжди зростає коли є розуміння авторитетності твого партнера та зацікавлення в ньому, його діяльності. Це можна назвати «ланцюгом», тому що одне призводить до іншого, комунікація формує частину іміджу публічного службовця.

Таким чином, комунікація – це ефективний управлінський засіб розвитку та реалізації заходів, необхідних для досягнення поставлених цілей. Крім інформування, влада повинна спілкуватися з жителями громади, вивчати громадську думку, цікавитися настроями у громаді та ефективно реагувати на проблеми жителів. В основі формування позитивного іміджу органів місцевого самоврядування має стати професіоналізм їх представників, ефективні двосторонні комунікації між владою та членами територіальної громади на основі чесності та відкритості.

Бібліографічні посилання

1. Глущенко К. С. Проблеми формування іміджу центральних органів виконавчої влади: системний аналіз / К. С. Глущенко // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2016. – № 3. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=957>

Фракяц К.Е.

студентки гр. 281-19-1

Чорнобаєв В.В.

*доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва
та публічного управління, к.е.н., доцент*

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна

ВАЖЛИВІСЬ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Тема етичної поведінки державних службовців є доволі актуальною у будь-який період часу, тому що правила етичної поведінки повинні знати не тільки всі члени суспільства, а й державні службовці виконуючи свою роботу, зобов'язані дотримуватися певних норм та правил при будь-яких взаємодіях з навколишнім оточенням.

За своєю сутністю, державна служба – це діяльність публічного, професійного та політичного характеру, яка ґрунтується на виконанні завдань та функцій держави, особами, які мають посади в державних органах.

Саме етика вивчає особливу сферу людської діяльності, поведінки, взаємовідносин та є наукою про мораль.

Що стосується етичної поведінки, на думку авторів - це сукупність дій або вчинків людей, які мають відповідати нормам моралі, порядку, свідомості або моральним принципам, що сформувалися у суспільстві.

У своїй практичній діяльності державний службовець повинен дотримуватися конкретних правил, які не суперечать Конституції та Законом України. Також наказом Національного агентства України з питань державної служби (НАДС) від 05 серпня 2016 року № 158 затверджені Загальні правила етичної поведінки державних службовців.

Ці правила спрямовані на зміцнення авторитету державної служби, для забезпечення інформування громадян про норми поведінки державних службовців та посадових осіб.

Правила ґрунтуються на положеннях Конституції України, законодавства про державну службу, у сфері запобігання корупції. Основною метою діяльності державних службовців та посадових осіб є служіння народу України, охорона та сприяння реалізації прав,

свобод і законних інтересів людини й громадянина. Поведінка державних службовців та посадових осіб має забезпечити довіру суспільства до державної служби [1].

Державні службовці повинні знати та виконувати вимоги, які стосуються професійної етики, це дуже важливий аспект їх роботи, тому що вони працюють в інтересах людей.

Потрібно пам'ятати, що держаний службовець є публічною людиною, тому його поведінка грає дуже важливу роль у сприйнятті його як особистість у суспільстві.

Наприклад, державний службовець, який добре розуміється в етичній поведінці, завжди буде поводити себе ввічливо, доброзичливо, буде ставитися з повагою до інших та у своїй діяльності повинен бути чесним та прозорим.

Саме тому, потрібно долучати усіх державних службовців до пізнання та виконання певних етичних вимог. Взагалі, було б краще, якщо всі люди володіли та виконували ці вимоги.

На сучасному прикладі, коли в країні йде повномасштабна війна, всі побачили "хто є хто". Більшість держаних службовців показуючи свою честь, відвагу, мужність, людяність, прозорі думки та бажання боротися за свою країну, людей, свободу – стали прикладом високої моралі, етики та поваги.

Але життя показує й сумні приклади, людей які зрадили свою країну, без честі та совісті. Навіть немає розчарування, скоріш просто гидко...

На думку авторів, такі люди не мали нічого спільного з людяністю, їм невідомі моральні норми та вони назавжди будуть заручниками своєї волі.

А воля, як відомо, не може бути в заручниках за своєю суттю, тому, справедливість обов'язково з ними зустрінеться.

Таке поняття як професійна етика – повністю відображає думки авторів, професійна етика є сформованою системою конкретних моральних норм з супутніми їм практичними правилами, які «обслуговують» ту чи іншу галузь людської діяльності.

Професійна етика державних службовців – це сукупність моральних правил поведінки, за допомогою яких можна оцінити їх діяльність з точки зору таких цінностей, як справедливість, добросовісність, сумлінність, гідність, лояльність, чуйність, толерантність, відповідальність, професіоналізм тощо [3].

На нашу думку, державні службовці повинні сумлінно, компетентно, результативно та відповідально виконувати свої посадові обов'язки, проявляти ініціативу й не допускати ухилення від прийняття рішень з відповідальністю за свої дії. А також, повинні неухильно дотримуватись загально визнаних етичних норм поведінки, бути доброзичливими та ввічливими, дотримуватись високої культури спілкування.

З повагою ставитись до прав, свобод та законних інтересів людини та громадянина, об'єднань громадян, інших юридичних осіб, не проявляти свавілля або байдужість до їхніх правомірних дій та вимог, запобігати виникненню конфліктів у стосунках з громадянами, керівниками, колегами та підлеглими, виконувати свої посадові обов'язки чесно і неупереджено, не дивлячись на особисті ідеологічні, релігійні або інші погляди, не надавати будь-яких переваг та не виявляти прихильності до окремих фізичних чи юридичних осіб, громадських і релігійних організацій [2].

Правила етичної поведінки державного службовця, а саме важливість їх використання, формує моральну модель в професійній поведінці державного службовця.

Саме ця модель спирається на захист інтересів держави та суспільства, а також має вплив на ефективність, компетентність та якість державної служби в Україні, її авторитет.

Бібліографічні посилання

1. Верховна Рада України. Наказ НАДС від 05 серпня 2016 року № 158 затверджені Загальні правила етичної поведінки державних службовців. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>
2. Чеснокова В. В. Загальні правила етичної поведінки державних службовців. URL: <http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11Правила-етичної-поведінки>

3. Василевська Т. Е. Етика державного управління : підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський ; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – К. : НАДУ, 2015. – 204 с.

Тимошенко Л. В.

доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

к.е.н., доцент

Гуцало К. Ю.

студентка гр. 076-18-1

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ БІЗНЕС-СТРУКТУР ДО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

Одним з напрямів соціально-економічного розвитку будь-якого регіону України виступає туризм, тому що створює умови для розвитку підприємницької діяльності, забезпечує зменшення рівня безробіття та збільшення доходів населення територіальних утворень, сприяє зростанню надходжень до місцевих бюджетів. Особливо актуальним є розвиток туристичного бізнесу в окремих регіонах України, які характеризуються певними умовами.

Закарпаття за своїми природно-ресурсними, кліматичними та соціально-економічними умовами відноситься до регіонів України, найбільш сприятливих для розвитку туристично-рекреаційного бізнесу, що визначається наступними чинниками: комфортні кліматичні умови Закарпатської низовини, наявність гірської системи Українських Карпат, унікальні бальнеологічні ресурси, відносно розвинута мережа транспортного сполучення, велика кількість історичних пам'яток культури та архітектури, багатство флори і фауни [1].

Розвиток туристичного ринку вимагає аналізу та оцінювання усіх процесів, що формуються і відбуваються в туристичній сфері. Кожна держава загалом чи регіони зокрема мають зосередити свої зусилля на привабливості та унікальності своїх територій, а ціна, покращення якості та доступу послуг сформує їх конкурентоспроможність на ринку [2].

У відповідності до положень Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки [3] передбачено розвиток внутрішнього українського туризму, зокрема ключовим завданням державної регіональної політики виступає стимулювання економічного розвитку та підвищення інвестиційної привабливості громад, у тому числі завдяки туристичній галузі. Тому підвищується роль бізнес-структур, які працюють на туристичному ринку, для забезпечення вирішення поставлених завдань.

Певний досвід організації залучення туристичних бізнес-структур до розвитку регіону має Закарпатська область. За інформацією управління туризму та курортів департаменту економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації [4], мережа оздоровчих, рекреаційних та туристичних об'єктів області нараховує 511 об'єктів, у т.ч.: оздоровчих – 23, рекреаційних – 126, туристичних – 362.

В області регулярно здійснювались організаційні заходи щодо покращення туристичної привабливості регіону в цілому, окремих територіальних громад зокрема, а також зацікавлення суб'єктів підприємницької діяльності до розширення вже існуючого або відкриття нового бізнесу.

З метою популяризації туристичного потенціалу Закарпатської області, постійно оновлюється офіційний туристично-інформаційний портал «Вітаємо на Закарпатті», створено відеоролики про іміджеві туристичні продукти Закарпаття англійською та українською мовами: «Драйове Закарпаття», «Історико-архітектурне Закарпаття», «Туристична Тячівщина». На території області створено 25 туристично-інформаційних центрів, які надають інформацію щодо наявного туристично-рекреаційного потенціалу Закарпаття [4].

З метою представлення туристичного потенціалу та покращення туристичного іміджу області на вітчизняному та міжнародному туристичних ринках представники облдержадміністрації спільно з представниками структурних підрозділів з питань розвитку туризму райдержадміністрацій (міськвиконкомів), об'єднаних територіальних громад та суб'єктами туристичної підприємницької діяльності взяли участь у наступних спеціалізованих заходах [4]: Міжнародній виставці туристичних можливостей у регіоні «REGIONTOUR 2019» (м. Брно, Чеська Республіка); туристичній виставці-ярмарку «INFOTOUR&CYKLOTURISTIKA» (м. Градец Кралове, Чеська Республіка); 25-й Міжнародній туристичній виставці UITT «Україна – Подорожі та туризм» (м. Київ); українсько-польських Днях Добросусідства (с. Лубня Великоберезнянський район); словацько-українських Днях Добросусідства (с. Убля Словацька Республіка); XXVII Міжнародній виставці-ярмарку «TT WARSHAWA» (м. Варшава, Республіка Польща) та ін.

З метою покращення розвитку сільських територіальних утворень, особливо в гірській місцевості, управління туризму та курортів департаменту проводить постійну роботу щодо залучення населення, у т.ч. непрацевлаштованих, до започаткування своєї власної справи, шляхом організації послуг у сільському туризмі. Понад 500 сільських садиб області готові надавати послуги з розміщення, харчування та організації дозвілля. Власники сільських садиб постійно працюють над створенням нового туристичного продукту для відпочиваючих та туристів [4].

В Перечинській об'єднаній територіальній громаді Закарпатської області розвиток туризму визначено як стратегічний, тому місцева влада усіляко сприяє підтримці суб'єктів туристичного бізнесу. Проведено прес-тур для регіональних журналістів з метою ознайомлення з туристичними об'єктами громади: від старовинного храму, етно-музею «Лемківська садиба» та єдиного в світі пам'ятнику листоноші до найкращого гірського стадіону, де грають командні турніри регбісти з Італії та Мальти, та унікальної сироварні, яка діє в будівлі закинутого військового містечка. Уже сформованою принадою для туристів в громаді є сироварня «Перечинська мануфактура», де виробляють унікальні крафтові сири, які користуються високою популярністю. Ця сироварня базується в будівлі закинутого військового містечка, міська влада передала її у користування сировару-засновку бізнесу за символічну плату в 1 гривню на рік [5].

Отже, для забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних утворень необхідно використовувати потенційні можливості туристичної привабливості свого регіону, підтримуючи місцеві бізнес-структури шляхом організації виявлення та популяризації унікальних туристичних продуктів і маршрутів.

Бібліографічні посилання

1. Проскура В.Ф., Максютова О.В. Актуальні проблеми розвитку туристично-рекреаційного комплексу регіону // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. 2018. Вип.1(9). С.131-136.
2. Морохович В.С., Лендел М.А., Морохович Б.В. Розвиток туризму Закарпатської області як складової туристичної галузі України Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2020. Вип.60. С.12-17. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/morohovych.htm
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
4. Туристична галузь – це потужний чинник розвитку області URL: <https://zakarpattya.rada.gov.ua/zakarpattya/infrastruktura/turyzm-i-rekreatsiya/>
5. В Перечинській ОТГ тестували туристичні продукти URL: <https://decentralization.gov.ua/news/8701?page=45>